

AEQUITAS

INTERNETOVÝ ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU

„Je přirozené vést vyšetřování v místech vojenských konfliktů; nezávislost takového vyšetřování nesmí být nikým ohrožena.“

Chile Eboe-Osuji

„Svoji kancelář nosím v notebooku, práci pak mohu vykonávat odkudkoli na světě.“

Lord Briggs of Westbourne

„V posledních letech jsou i v Lucembursku neustále přijímány nové zákony, začíná být složité se v nich orientovat.“

Jean-Claude Wiwinius

„Thajsko se stalo oblíbenou turistickou destinací Čechů; také Thajců pobývá v ČR stále více, usilujeme proto o užší spolupráci nejen v justici“

Pavel Šámal

„Je chybou snažit se rozhodnutí ve věci, která je skutkově a právně náročná, odkládat.“

Marta Ondrušová

„Nikdo mi nemůže nařídít, jak mám rozhodnout – ty mantinely jsou dány mými znalostmi, praxí, odpovědností, snahou, poctivostí.“

Hana Tichá

ÚVODNÍ SLOVO vedoucího redaktora

Vážení přátelé, vstupujeme do třetího roku existence elektronického čtvrtletníku Nejvyššího soudu AEQUITAS. Titulní strana prvního letošního čísla představuje držitele prestižního ocenění Právník roku 2018 v kategorii Trestní právo JUDr. Františka Púryho, Ph.D., předsedu trestního kolegia Nejvyššího soudu, a to u příležitosti slavnostního galavečera, na kterém toto ocenění převzal. Je dobré si připomenout, že v posledních letech putovala na Nejvyšší soud vždy alespoň jedna z hlavních cen této uznávané ankety. Právníkem roku v kategorii Občanské právo byl totiž za rok 2017 vyhlášen tehdejší předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu JUDr. Zdeněk Novotný, stejné kategorii dominoval pro rok 2015 i místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Roman Fiala. Při vyhlásování výsledků ankety za rok 2016 byla do právnické síně slávy uvedena bývalá předsedkyně Nejvyššího soudu JUDr. Iva Brožová. Upřímně nás těší, že si – nejenom – v této anketě Nejvyšší soud v poslední době tak dobře vede. I když nesmíme zapomínat, že někteří naši soudci, a mezi nimi taktéž současný předseda Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., v anketě vítězili ještě o několik let dříve, přiší nám nyní ocenění kvalitní práce soudců Nejvyššího soudu „houšť a po větších kapkách“. V období, kdy média publikují obecně spíše negativní zprávy, je dobré občas na ty pozitivní zvláště upozornit.

Přestože aktuální číslo AEQUITAS přináší celkem 5 rozhovorů se soudci, rozhovor s předsedou trestního kolegia Františkem Púrym si nechme někdy na příště. Musíme se totiž ještě v první řadě vrátit k zahraničním osobnostem, které se loni v listopadu zúčastnily v Brně a Bratislavě mezinárodní konference „Nejvyšší soudy v měnící se době“. Při té příležitosti jsme pořídili rozhovory s Chille Eboe-Osujim, předsedou Mezinárodního trestního soudu, Jean Claude-Wiwiniusem, předsedou Nejvyššího a Ústavního soudu Lucemburského knížectví a lordem Briggsem,

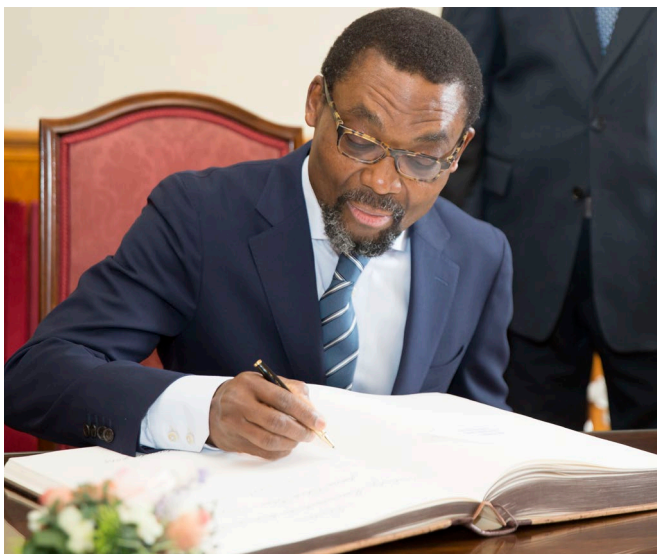

soudcem Nejvyššího soudu Spojeného království, který je po celé Evropě znám jako velký propagátor elektronizace justice. Chvíli nám trvalo, než jsme rozhovory zpracovali, a na dálku následně autorizovali. Nicméně, nyní jsou už konečně připraveny ke zveřejnění. Věříme, že i pro Vás to bude velmi zajímavé, a možná také inspirativní, čtení.

V dalších dvou rozhovorech uvnitř aktuálního čísla AEQUITAS pokračujeme v představování nových soudců Nejvyššího soudu. Možná si vzpomínáte na naše poslední loňské číslo, v němž jsme se loučili dohromady s osmi soudci Nejvyššího soudu. Hned k 1. lednu 2019 nám bylo přiděleno 5 soudců nových. AEQUITAS je krátce (a fotografiemi) představí všechny, JUDr. Hanu Tichou, soudkyni občanskoprávního kolegia, a JUDr. Martu Ondrušovou, soudkyni kolegia trestního, jsem si dovilil vyzpovídat poněkud podrobněji.

Abychom Vám nepředkládali jen rozhovory, vracíme se článkem také k nedávné cestě předsedy Nejvyššího soudu Pavla Šámala do Thajska. Vzhledem k sílící globalizaci, která z tohoto království činí oblíbenou destinaci našich turistů, ale také proto, že stále více Thajců žije v České republice, navštívila delegace předsedy Nejvyššího soudu nejvyšší reprezentanty tamní justice a dohodla konkrétní formy aktivní a efektivní spolupráce.

Příjemné a pohodové čtení přeje
Mgr. Petr Tomíček, vedoucí redaktor AEQUITAS

ROZHOVOR CHILE EBOE-OSUJI

„Je přirozené vést vyšetřování v místech vojenských konfliktů; nezávislost takového vyšetřování a nezávislost soudů nesmí být přítom nikým ohrožena.“

CHILE EBOE-OSUJI, předseda Mezinárodního trestního soudu v Haagu

KRÁTKÉ SEZNÁMENÍ

- Je držitelem titulu LL.B. z Univerzity v Calabaru v Nigérii (1995), titulu LL.M. z McGill University v Kanadě (1991) a titulu Ph.D. v oboru mezinárodního trestního práva z Amsterdamské univerzity (2011).

- Pochází z Nigérie, soudcem Mezinárodního trestního soudu byl jmenován ke dni 11. března 2012 na 9 let. Dříve působil jako právní poradce Vysokého komisaře OSN pro lidská práva, předkládal podání k Evropskému soudu pro lidská práva i Nejvyššímu soudu Spojených států amerických. V letech 1996 až 2008 byl hlavním odvolacím zástupcem pro stíhání ve věci Charlese Taylora u Zvláštního soudu pro Sierra Leone a zastával několik funkcí u Mezinárodního trestního tribunálu pro Rwandu, mj. vedoucího senátů v letech 2008 až 2010 a vedoucího vyšetřovatele v letech 2000 až 2003.

- Jako pomocný profesor na Právnické fakultě Univerzity v Ottawě v Kanadě přednášel mezinárodní trestní právo.

- Soudce Eboe-Osuji pracoval také jako právní expert delegace Nigérie ve Zvláštní pracovní skupině Mezinárodního trestního soudu pro zločin agrese (ICC-ASP) a praktikoval též jako advokát v řadě trestních, civilních i ústavních věcí projednávaných před vnitrostátními soudy v Nigérii a Kanadě.

Jako účastník mezinárodní konference „Nejvyšší soudy v měnící se době“, uspořádané u příležitosti 100. výročí zřízení Nejvyššího soudu státu československého, jste loni na konci roku v Brně vystoupil s příspěvkem na téma „Potřeba soudcovské nezávislosti při stíhání nejzávažnějších trestných činů“. Mohl byste zopakovat hlavní myšlenky svého vystoupení?

Zaměřil jsem se na to, abych účastníkům mezinárodní konference sdělil, že i pro Mezinárodní trestní soud (ICC) byl rok 1918 velmi významný. Nastartoval totiž nový směr v mezinárodním právu, individuální trestní zodpovědnost za válečné zločiny. Ti, kdo se takových zločinů dopustili, musí být potrestáni – i kdyby to byly přímo hlavy států. Je potřeba tento princip naplňovat i u Mezinárodního trestního soudu. Právě ten má totiž za úkol, aby se všichni, kdo se dopouštějí válečných zločinů, genocidy a zločinů proti lidskosti, za ně také zodpovídali.

Loni se však vůči Mezinárodnímu trestnímu soudu velmi ostře vyhranily Spojené státy Americké. Označily jej dokonce za „nelegitimní soud“ a zpochybnilly základní dokument, od jehož principů se činnost ICC odvíjí, tedy Římský statut. Pohrozily přitom, že soudcům a státním zástupcům ICC mohou do budoucna zakázat vstup na americkou půdu. Čím, podle Vás, Mezinárodní trestní soud Spojené státy americké tak popudil? Týká se to jen vyšetřování údajných válečných zločinů USA v Afghánistánu? Vidíte cestu k vzájemnému dialogu?

Pohled do čelní řady účastníků konference „Nejvyšší soudy v měnící se době“

Hovořil jsem osobně s poradcem prezidenta USA pro národní bezpečnost Johnem R. Boltonem, který se takto vyjádřil. Přiznal, že to bylo právě z obavy o vyšetřování událostí v Afghánistánu. Já ho přesvědčoval, že je přirozené vést vyšetřování v místech vojenských konfliktů. Nezávislost takového vyšetřování a nezávislost soudů nesmí být přitom nikým ohrožena. Řada států uznala Římský statut, a i když se jim vyšetřování pochopitelně také nelíbí, nenapadají soudy, jak se to stalo v tomto případě. Všichni bychom si měli uvědomit, včetně občanů Spojených států amerických a americké administrativy, proč Mezinárodní trestní soud vznikl. – Aby se nemohla páchat genocida, zločiny proti lidskosti, válečné zločiny. Nikdo si nemůže myslet, že za podobné skutky nebude potrestán. To musí být všem zřejmé. Nemůžeme zaručit, že se nebude opakovat genocida podobná vyvražďování etnické skupiny Tutsijů ve Rwandě nebo muslimů v Srebrenici, jsme tu ale proto, abychom všem jasně ukázali, že to nebude bez trestu – ať je si toho každý vědom. Je velmi důležité, aby se v tomto úsilí spojily všechny země, včetně USA. Potřebujeme, aby se i Spojené státy americké připojily k Římskému statutu a ICC. Jejich přínos by byl obrovský, vždy budou vítány.

U Mezinárodního trestního soudu jste už od roku 2012, jsou tlaky na soudcovskou nezávislost od té doby větší? Mění se například formy „nátlaku“?

Ano, ty formy nátlaku se mění. Vyjádření Spojených států znamenalo vážný nátlak na soudcovskou nezávislost, zvláště když tyto hrozby míří přímo proti soudním úředníkům, soudcům a prokurátorům. Ale soud musí tyto tlaky ignorovat a nebrat na ně ohled.

Které země dnes činnost Mezinárodního trestního soudu naopak nejvíce podporují?

Mezinárodní trestní soud podporuje řada zemí (pozn. AEQUITAS – jde o 122 zemí světa). I Česká republika je jeho silným zastáncem, stejně tak jako moje rodná Nigérie. Jsou to země všech částí světa, například Kanada, Francie, Botswana, dále země Latinské Ameriky, země východní Evropy, Japonsko, Jižní Korea...

První místopředseda ICC JUDr. Robert Fremr přiznává, že rozhodování Mezinárodního trestního soudu v Haagu je ze své podstaty pod velkým vlivem Rady bezpečnosti OSN, která zásadně ovlivňuje, kdo bude v Haagu souzen. Je vůbec možnost „tako pevné spojení“ s Radou bezpečnosti OSN revidovat? Není na místě například uvažovat o změnách (revizi) Římského statutu?

Já bych rozhodně netvrdil, že je Mezinárodní trestní soud

Předseda Mezinárodního trestního soudu Chile Eboe-Osui a předseda Nejvyššího soudu Pavel Šámal při společné návštěvě Senátu

ovlivňován ze strany OSN. Samozřejmě, Rada bezpečnosti OSN Mezinárodnímu trestnímu soudu předkládá jednotlivé případy. Avšak v této Radě je také pět prominentních členů s právem veta. A tři z pěti stálých členů Rady bezpečnosti se nepřipojili k Římskému statutu. Na druhou stranu, význam Mezinárodního trestního soudu by neměl být kvůli tomu podceňován. Stálými členy Rady bezpečnosti jsou i Francie a Spojené království, které ICC plně podporují. Je důležité, aby Římský statut respektovali i Ti, kdo se k němu nepřipojili...

A jestli je na čase Římský statut a vztahy mezi OSN a Mezinárodním trestním soudem revidovat? Ne, myslím si, že ne. Uvědomme si, proč je Rada bezpečnosti oprávněna postoupit případy Mezinárodnímu trestnímu soudu. Stojí za tím hlavní poslání OSN, tedy snaha o zachování mezinárodního míru a bezpečnosti. Jakým způsobem to zajistí, je už na jednotlivých členech OSN. V místech, kde dochází ke genocidě, může Rada bezpečnosti iniciovat vytvořením nového zvláštního tribunálu – jako tomu bylo u bývalé Jugoslávie a Rwandy. Nebo může na půdě OSN padnout rozhodnutí, že nový speciální tribunál není třeba, protože tady máme Mezinárodní trestní soud a obrátit se na něj bude mít větší smysl.

Nedávno, poprvé v historii, hned dva státy, které se původně hlásily k Římskému statutu, svůj postoj změnila a činnost ICC už nepodporují, vystoupily. Nemáte obavu, že Burundi

a Filipíny budou následovat i státy další? Máte naopak signály, že by se k Římskému statutu mohly nově přihlásit nové země?

Jsem přesvědčen, že tyto dvě země nikdo další už následovat nebude. Mezi ostatními 122 členskými státy existuje silná podpora Mezinárodního trestního soudu. Vnímám také signály, že některé jiné státy zvažují připojení k ICC. V té souvislosti se snažíme například vyvrátit některé dezinformace, které jsou bohužel s mezinárodním trestním právem a zvláště s Římským statutem, spojené. Podle těchto zkreslených zpráv Římský statut údajně obsahuje zvláštní ustanovení pro africké vůdce. Musím proto v té souvislosti opakovaně vysvětlovat, že článek 27 Římského statutu opravdu není spiknutím proti africkým vůdcům. Vyvrátit takové zkreslené zprávy jistě může napomoci tomu, že se k Římskému statutu připojí další členové.

Jak těžké je „synchronizovat“ práci a pracovní návyky soudců z různých končin světa a z různých soudních systémů? Obecně se např. traduje, že common law systém příliš nepodporuje aktivní přístup soudců v soudních řízeních, soudci navyklí na rozhodování poroty mohou mít problém přivyknout si na jiný způsob rozhodování.

Soudci Mezinárodního trestního soudu by měli být těmi nejlepšími soudci ze svých zemí, s dlouholetou praxí a zkušenostmi. Pokud jste zvyklí dělat věci určitým způsobem, může být pro Vás obtížné přijmout jiný systém, který musíte respektovat. Je to problém,

Předsedu Mezinárodního trestního soudu Chile Eboe-Osujihho vítá v prostorách Senátu Parlamentu ČR předseda senátního ústavně-právního výboru Miroslav Antl

kteří se snažíme překonat, abychom opravdu rozhodovali podle jednotných pravidel. Myslím, že se to daří. Ostatně, ani v systému common law poroty nerozhodují ve všech případech.

Studoval jste – a po jistou dobu také působil – v Kanadě. Už od roku 1997 jste pracoval u Mezinárodního trestního tribunálu pro Rwandu. Byl jste poradcem vysokého komisaře OSN pro lidská práva. Uvažujete o tom, že se někdy vrátíte do rodné Nigérie?

Určitě o tom uvažuji. Je to krásná země, jistě je to jedna z možností. Jsem ale rád, že žijeme v době, kdy se jako světoobčan mohu usadit prakticky kdekoli, třeba i v České republice. (úsměv)

Již zmiňovaný první místopředseda ICC, český soudce Robert Fremr, se nedávno v rozhovoru pro elektronický čtvrtletník Nejvyššího soudu České republiky AEQUITAS přiznal, že k Mezinárodnímu trestnímu soudu šel s mnoha ideály, avšak ne všechno se mu podařilo naplnit. S jakými ideály jste funkci soudce a loni také předsedy soudu, přijímal Vy? Existuje něco, co jste si vytyčil jako prvořadý úkol, který je nutné ve Vašem funkčním období prosadit?

Pro mě je prioritou číslo jedna soudcovská nezávislost. Ta je pro činnost ICC velmi důležitá. Má mnoho aspektů. Například některé členské státy, zástupci těchto států, hovoří o tom, jak bezvýhradně podporují tento soud, sympatizují s ním. Ale potom, jakmile jde o rozpočet, vyžadují nulový nominální růst. Některé státy zkrátka nechťejí své prostředky vynakládat tímto směrem. Dlouhodobě nenavyšovat rozpočet znamená ohrozit nezávislost soudu, protože každý soud potřebuje pro svůj provoz dostatek financí. O tom se snažím neustále přesvědčovat jednotlivé členské země.

Mám ale přirozeně spoustu dalších priorit. Denně přemýšlím, jak činnost ICC vylepšit, například jak společným úsilím urychlit soudní řízení. Další mojí prioritou je zajistit povědomí o činnosti Mezinárodního trestního soudu a principech Římského statutu po celém světě. Stále je hodně zemí, které se k nám nepřipojily, a já se takto snažím získat nové členy. Je to spojeno s trpělivým vysvětlováním naší činnosti, informováním o tom, jakým způsobem jsou vynakládány finance na chod ICC, vyvracením některých dezinformací. Mým životním krédem je zamýšlet se nad problémy, řešit je týmově se svými kolegy a u každého znabízených řešení pečlivě zvážit, zdávkonečném důsledku opravdu přinese jen pozitiva anebo i něco negativního. Zkrátka, pokud máme možnost se posunout dál, pokud vidíme před sebou něco, co by se mohlo podařit, byť i s přiměřenou mírou rizika, jdeme do toho. Určitě se nic nevyřeší, když o problémech nebudeme mluvit nebo je dokonce skrývat.

Děkujeme Vám za rozhovor.

Petra Lavická, Petr Tomíček

Vystoupení předsedy Mezinárodního trestního soudu Chile Eboe-Osujihho na mezinárodní konferenci „Nejvyšší soudy v měnící se době“

ROZHOVOR MICHAEL TOWNLEY FEATHERSTONE BRIGGS, LORD BRIGGS OF WESTBOURNE

„Svoji kancelář nosím v notebooku, práci pak mohu vykonávat odkudkoli na světě“

Michael Townley Featherstone Briggs

KRÁTKÉ SEZNÁMENÍ

- Lord Briggs of Westbourne, soudce Nejvyššího soudu Spojeného království, je absolventem Magdalen College v Oxfordu.
- V roce 1978 se stal advokátem v Lincoln's Inn a mezi léty 1990 až 1994 byl právníkem u Crown Chancery.
- V roce 1994 získal titul Queen's Counsel, v roce 2001 pak také titul Bencher v Lincoln's Inn.
- V červenci roku 2000 byl jmenován právníkem Vévodství Lancaster; tuto pozici zastával do svého jmenování na Vrchní soud 3. července 2006; obdržel rytířský titul a u tohoto soudu byl přidělen k Soudu Lorda kancléře.
- Mezi léty 2012 a 2013 působil jako místokancléř u County Palatine of Lancaster, soudce jmenovaný kancléřem Vévodství Lancaster po projednání s lordem kancléřem.
- V dubnu 2013 byl jmenován soudcem Odvolacího soudu.
- Dne 21. července 2017 bylo oznámeno, že se stane soudcem Nejvyššího soudu Spojeného království, tohoto úřadu se ujal od 2. října 2017.

Jako soudce Nejvyššího soudu Spojeného království jste častokrát spojován, i za hranicemi Britských ostrovů, s projektem zavádění tzv. on-line soudů. Prosazujete, mimo jiné, aby se některé méně závažné spory rozhodovaly v kybernetickém prostoru. Můžete prosím tuto myšlenku více rozvést? Klasický soudní proces asi nelze zcela nahradit.

Ano, souhlasím s Vaší poslední větou, avšak ne bezvýhradně. V rámci projektu modernizace justice jsem ve spolupráci s ministerstvem spravedlnosti zkoumal rozhodovací činnost, strukturu a práci našich občanskoprávních soudů v letech 2015 až 2016. Přitom jsem se přirozeně zajímal také o elektronizaci justice, protože až donedávna jsme měli doslova všechno na papíře. Jsem už dlouho velkým příznivcem elektronizace občanskoprávních řízení, kde se rozhoduje o nižších částkách. Podstatně to ušetří náklady řízení, protože často dochází k tomu, že se náklady řízení přiblíží částce, o kterou se vede spor. Narazil jsem v té souvislosti například na soudní spor o 10 000 liber, kde se tato částka soudními náklady rychle navýšila až na 25 000 tisíc.

Náš současný soudní systém počítá s tím, že si najmete právníka. Je takřka nereálné, že se účastník dostaví k soudu sám a bude se úspěšně hájit. Náklady na advokáty jsou ale vysoké, účastník přitom současně podstupuje riziko, že bude platit náklady protistrany. Pro obyčejné lidi, pokud nemají právo na bezplatné zastoupení, nebo nejsou například zastoupeni odbory, je potřeba i v tomto směru usnadnit cestu k soudům. Proto plánujeme, že pomocí jednoduchých on-line aplikací, přes mobilní telefon či notebook, dokážou mnozí lidé provést jednoduché úkony, které by jinak museli svěřit drahým právníkům. Jde o různé dopisy, běžnou komunikaci se soudem, přípravu soudních dokumentů. Jednalo by se o srozumitelný algoritmus, kdy odpovíte na první dotaz a podle typu Vaší odpovědi jste nasměrováni na vybraný dotaz druhý, pak dále další a další. Přirovnal bych to k návštěvě lékaře. Svěříte se mu na úvod

se svým problémem a on se postupně doptává jednoduchými dotazy, kterým každý rozumí. Ten projekt je nastaven pro ty, kdo si nemohou dovolit zaplatit za právní konzultace, přistupují dnes proto k soudu bez porady s advokátem, který by je mohl varovat před tím, že nemají šanci uspět. Následně vynakládají zbytečný čas a finance. Samozřejmě, bez právníků to ani potom v některých případech nepůjde.

Jak je to se zaváděním této myšlenky do praxe?

Musíme nejprve rozlišit, které typy řízení a úkony lze takto elektronicky provést a kde se zkrátka ani dnes bez papíru či osobního setkání neobejdeme. Lidí bude třeba naučit, aby si ukládali dokumenty v elektronické podobě, popřípadě i skenovali různé papírové dokumenty. Na soudech by pak existovala osoba, tu funkci jsme ještě nepojmenovali, která by byla prvotním kontaktem s elektronicky podanými materiály. Tento soudní úředník by pak rozhodoval o tom, do jaké další fáze se dané řízení posune. Měl by se v první řadě pokusit navrhnout mimosoudní řešení, které umožní dohodu obou stran sporu. Poté, když by to nevyšlo, zpravidla kvůli složitosti sporu by dohoda selhala, soudní úředník by předložil veškeré podklady v elektronické podobě soudci, který by mohl rozhodovat pomocí videa anebo formou tradičního soudního jednání.

Vypadá to, že takový soudní úředník bude mít velkou pravomoc.

Samozřejmě to musí být plně právně kvalifikovaná osoba. Bude placený státem, ale nezávislý na vládě. Bude to jakýsi správce případu, který jen rozhodne, do jaké fáze dále věc postoupit. Rozhodnutí bude ale vždy na soudci. Pokud budou mít jednotlivé strany proti posouzení ze strany tohoto soudního úředníka námítky, také je mohou nechat přezkoumat soudem. Tím máme jistotu, že žádné rozhodnutí, které se týká práv kohokoli, nebude přijímat nikdo jiný, než soudce. Mimochodem, tady určitě nepočítáme s tím, že by třeba v budoucnu nahradil tohoto soudního úředníka nějaký robot, chcete-li umělá inteligence.

Jak jste v daném procesu ve Spojeném království již pokročili?

Vytvořili jsme už program nazvaný „Občanské nároky“. Máme vlastně celkem už čtyři programy. – Máme online rozvodový systém, a pokud se chcete rozvést a panuje mezi Vámi dohoda, pak by mohl rozvod proběhnout on-line. V té souvislosti připomínám, že v Anglii nejsou u 99 % rozvodů žádní advokáti. Máme také online způsob, jak se vypořádat v dědickém řízení, postupně začíná on-line rozhodovat také jeden z našich tribunálů pro sociální zabezpečení. A pak zkoušíme on-line rozhodovat o občanských sporech do výše 10 000 liber. Takový případ můžete zahájit elektronickým podáním, elektronicky zaplatit poplatky, nebo elektronicky požádat o osvobození od poplatků, pokud jste nemajetní. Elektronicky pak přijímáme i následně vyžadované

dokumenty. Pokud se jedná o nesporný případ, může být už dnes vydán on-line rozsudek. Rozhodujeme už také pomocí videa, jak jsem zmínil už v odpovědi na předchozí otázku. Využívá toho řada soudců, a to zejména v počátečních fázích řízení. Velmi příznivá je i reakce veřejnosti. Jen loni jsme takto řešili přes 40 000 věcí. Je doslova vzrušující být u toho.

Mohou být takto on-line rozhodovány i věci ve správním anebo dokonce trestním řízení?

Také naše trestní soudy mají obdobný projekt, o kterém však příliš nevím, protože do něj nejsem přímo zapojen. I tam mají „bezpapírový proces“ a stále častěji používají „videoproces“. I rozsudek je vynášen za pomoci videa. Dokumenty, důkazy, různá prohlášení, to vše je k dispozici na obrazovce. Strany řízení pak komunikují prostřednictvím videa, využívají počítačovou aplikaci, která jim to umožňuje.

Bylo by možné, aby i Česká republika využívala online soudy způsobem jaký nyní navrhuje?

Nebojte se toho, že jste malá jurisdikce. Vždyť podobně už se snaží pracovat i civilní tribunály například v Britské Kolumbii v Kanadě. A to je mnohem menší jurisdikce, než ta vaše. Začali s tím před pěti lety, přizpůsobili přímo těmto procesům i legislativu. Osobně jsem strávil několik dnů přímo ve Vancouveru a ve Victorii, kde jsem diskutoval s jejich týmem pro zavádění nových technologií do soudní praxe. Náš britský tým s tím jejich aktuálně úzce spolupracuje. To je důkaz, že online soudy mohou fungovat ve velkých i malých jurisdikcích. Neexistuje žádný důvod, proč by to v České republice nemohlo fungovat. Není to jako stavět raketu, veškeré potřebné stavební kameny jsou k dispozici, hardware i potřebné programy. I já mám díky tomu celou svoji kancelář v notebooku, data uložená a chráněna na cloudovém úložišti. Svoji práci pak mohu dělat odkudkoli na světě.

Opravdu máte všechny dokumenty, které potřebujete, on-line?

Ano. Jedinou výjimkou jsou papírové formuláře s návrhem na zahájení odvolacího řízení. Jinak jsem za poslední rok snad ani jednou nepoužil při své práci papír. Věřím, že velmi brzy budou mít lidé, stejně jako já, více dokumentů v počítači, než v papírové podobě. K soudu si pak jen vezmu svůj laptop. Vždyť i naše rozhodnutí jsou zveřejňována on-line na internetu, soudci je na obrazovce vyhlašují a odůvodňují. V elektronické podobě vydáváme i tiskové zprávy. Samozřejmě, můžete mít i papírovou kopii, pokud chcete, ale nevidím pro to žádný důvod.

Online řešené spory, nebo třeba jen podání, nemusí být vítanou novinkou pro advokáty. Pokud mnohé úkony zvládne účastník sám, budou advokátům klesat zisky. Hovořil jste i s nimi o všech aspektech elektronizace justice?

Ano. Když jsem prováděl úvodní rozbor struktury občanského zákoníku, setkal jsem se po celé zemi se zástupci snad šedesáti různých veřejných institucí, včetně advokátní komory. A když jsem předběžnou zprávu tohoto projektu publikoval, navštívil jsem je znovu. Hodně jsme spolu diskutovali. Shodli jsme se na tom, že dřívější nudnou práci na jednom případě, spočívající například v kopírování řady dokumentů, může nyní nahradit hodnotnější práce na větším počtu on-line případů. Protože, pokud začne on-line soudnictví fungovat, otevírá se tím přístup k soudům daleko širšímu okruhu osob. Soudy budou přístupnější, lidem se sníží náklady, advokáti si však „přijdou na své“ díky většímu počtu projednávaných věcí. A jejich práce bude jistě zajímavější. Proto nás mnozí advokáti také podporují. Ano, samozřejmě jsou i tací, co vyjadřují své znepokojení nad tím, že nový systém rozhodování v justici, který počítá s tím, že na soudech budou soudní úředníci pověřeni komunikací s lidmi, přinese s sebou ten druhotný efekt, že advokáti ztratí jakýsi monopol na komunikaci mezi soudem a účastníkem řízení.

Advokáti si ale uvědomují, že on-line soudy představují přirozený a nezbytný budoucí vývoj?

Ano. Vědí, že elektronickou komunikaci nelze zastavit. A tak za námi mnozí z nich chodí se svými podněty. Snaží se změny připomínkovat ze své pozice. Třeba i strukturu celého

systemu. Anebo vyjadřují obavu o to, aby zůstala justice otevřená. Aby on-line rozhodování nepotlačilo lidský faktor, nekonalo se za zavřenými dveřmi, ale zůstalo věcí veřejnou. To určitě zůstane.

Problémem kybernetického prostoru je jeho bezpečnost a odolnost proti hackerským útokům. Uvědomujete si tato rizika?

Jsme si velmi dobře vědomi těchto překážek. Zvláště, když v návaznosti na předchozí odpověď je třeba soudní proces zachovat jako veřejný, přístupný on-line komukoli. Proto dbáme o kvalitní zašifrování dat, která jsou uložena v cloudech. To zabezpečení je garantováno vládou. Je třeba pracovat jen s odzkoušenými systémy, odolnými proti hackerům. A pokud by se jim je podařilo přece jen narušit, tak by to mělo být rychle detekováno. Protože takové riziko nepodceňujeme, spoléháme na systémy, jejichž vývoj a správu má na starosti přímo vláda. Ta má vlastní masivní firewall, provozovaný za přísných podmínek. Proto si myslíme, že v současnosti jsou naše informace chráněny dostatečně. Nikdy ale nemůžete hackerský útok zcela vyloučit.

Pojďme zcela na závěr prosím změnit téma. Předseda Nejvyššího soudu České republiky Pavel Šámal nedávno v médiích kritizoval hypertrofii českého práva. Příliš mnoho schvalovaných zákonů a jejich časté novelizace znamenají, že se v nich laik nevyzná, přitom by se jimi měl řídit. Zákony by podle něj měly být v zásadě jednoduché, srozumitelné a „univerzální“ pro jednotlivé životní situace. Zakonodárci (politici) však na každý nový fenomén doby reagují populisticky zákony novými – ani se neptají, zda by nepostačily stávající právní normy. Máte ve Spojeném království tentýž problém?

Váš pan předseda říká to, co cítíme i my ve Spojeném království. Jednotlivé vlády a parlamenty vytvářejí vlastní legislativu, existuje tady evropská legislativa, vytvářená v Bruselu v Evropském parlamentu, a výsledkem je, že zákon se stává čím dál komplikovanější. Pro lidi je stále těžší a těžší mít přehled o tom, co smí a co ne, aby se nedostali za hranici zákona. Vrátil-li se k on-line soudům, tak jedním z jejich pozitivních cílů je zpřístupnění sporů široké veřejnosti. Souhlasím však s vaším předsedou Nejvyššího soudu, že zákony jsou tady pro lidi a obyčejní lidé jim musí rozumět. Myslím, že je to do budoucna nelehký úkol a nebude snadné tuto myšlenku naplnit.

Děkujeme Vám za rozhovor.

Petra Lavická, Petr Tomíček

Doprovodný program mezinárodní konference „Nejvyšší soudy v měnící se době“; Lord Briggs (vpravo) diskutuje se soudcem Nejvyššího soudu ČR Pavlem Šámal a Lordem Mancem, bývalým místopředsedou Nejvyššího soudu Spojeného království (vlevo)

ROZHOVOR JEAN-CLAUDE WIWINIUS

„V posledních letech jsou i v Lucembursku neustále přijímány nové zákony, začíná být složité se v nich orientovat“

Jean-Claude Wiwinius

KRÁTKÉ SEZNÁMENÍ

- Jean-Claude Wiwinius vystudoval pařížskou Univerzitu Panthéon-Sorbonne.
- Po tříletém působení v advokátní komoře v Lucemburku se v roce 1980 stal soudcem Obvodního soudu v Lucemburku, následně Smírčího soudu v Esch-sur-Alzette; dále působil u soudu prvního stupně Evropských společenství.
- V roce 1994 byl povolán k funkci generálního advokáta u Nejvyššího soudu, od roku 2008 byl předsedou senátu Odvolacího soudu, v roce 2012 se stal soudcem Ústavního soudu.
- V roce 2015 se stal místopředsedou Nejvyššího soudu, od 2. srpna 2016 je předsedou Nejvyššího soudu a Ústavního soudu Lucemburského velkovévodství.
- 1. ledna 2019 se ujal funkce předsedy Sítě předsedů nejvyšších soudů zemí Evropské unie.

Jednou z prvních věcí, která zaujme ve vašem životopisu, je skutečnost, že jste předsedou Nejvyššího soudu a zároveň Ústavního soudu Lucemburska. Popíšete prosím základy soudního systému v Lucembursku, který sloučení těchto funkcí umožňuje?

Je pravdou, že soudní systém v Lucembursku je poměrně kuriózní. Jsem předsedou soudu, který nese jméno la Cour supérieure de

justice, tedy Nejvyšší soud, který v sobě spojuje Kasační soud (la Cour de cassation), Odvolací soud (la Cour d'appel) a Státní zastupitelství (Parquet général). Kasační soud je pětičlenný, skládající se z předsedy a čtyř místopředsedů. V podstatě se jedná o totožný systém, jaký má Francie nebo Belgie. Kasační soud se ve své rozhodovací praxi zabývá pouze právními otázkami a otázkami procesního práva, jeho úkolem tedy není přezkoumávání otázek skutkových. Odvolací soud, pod nějž spadají dva okresní soudy, se pak skládá z dalších 35 soudců. Oba tyto soudy společně tvoří Nejvyšší soud. Proto jsem zároveň předsedou odvolacího a kasačního soudu. Lucemburský Ústavní soud, jenž nemá rozsáhlé pravomoci, se skládá pouze z devíti soudců, kterými jsou předseda Nejvyššího soudu, předseda Správního soudu, dva nejstarší soudci Kasačního soudu a pět soudců jmenovaných Velkovévodou na základě návrhu společného zasedání Nejvyššího soudu a Správního soudu. Je také třeba říci, že Ústavní soud Lucemburska existuje pouze od roku 1997, přičemž ze zákona je předseda Nejvyššího soudu zároveň předsedou Ústavního soudu. Pravomocí Ústavního soudu je pouze přezkoumání ústanoví zákonů na základě otázky vznesené stranami, případně soudem, při probíhajícím soudním řízení, přičemž ústavněprávní otázka musí být pro řešení případu stěžejní. V těchto případech soudce není oprávněn sám rozhodnout, ale musí se s otázkou obrátit na Ústavní soud. Jedná se tedy o stejný princip, na němž je založen přístup k Soudnímu dvoru Evropské unie. K Ústavnímu soudu tedy není umožněn přímý přístup, ať již jednotlivcům nebo například také vládě. Z úzkého vymezení pravomocí pak vyplývá

Jean-Claude Wiwinius se vítá s předsedou Nejvyššího soudu ČR Pavlem Šámalem na úvod mezinárodní konference „Nejvyšší soudy v měnící se době“

i nízký počet případů rozhodovaných Ústavním soudem, který za své dvacetileté existence vydal přibližně 150 rozhodnutí.

S ohledem na prolnutí funkcí předsedy i některých členů Kasačního soudu a Ústavního soudu se nabízí otázka rizika možné podjatosti soudů. Jakým způsobem jsou tyto situace řešeny?

Souhlasím, že se jedná o velmi zajímavou otázku. Doposud jsme se touto situací zabývali ve dvou případech, kdy byla stranami vznesena námitka podjatosti. Členy Ústavního soudu je celkem pět soudců Kasačního soudu, proto jsou v případě podjatosti ke zbývajícím čtyřem ústavním soudcům zvoleni soudci Kasačního soudu, kteří pro konkrétní případ vyloučené soudce zastoupí. Je třeba říci, že na počátku se vláda ani parlament nedomnívali, že může podobná situace vzniknout. Aktuálně se připravuje novela ústavy, která už předpokládá změnu způsobu volby ústavních soudců (rozšířením o další zástupce soudců) a předchází vzniku podobných situací. Přijata by mohla být ještě letos.

Hovoří se o Vás jako o osobnosti, která rozumí právu trestnímu, soukromému, rodinnému i mezinárodnímu. Znamená to, že je právo v Lucembursku natolik kvalitní a srozumitelné, že není problém se orientovat hned ve více oblastech? V České republice se naopak často hovoří o hypertrofii práva. Laik

se v něm jen těžce orientuje a také advokáti musí být specializovaní, aby mohli své klienty dobře zastupovat.

Ano, v Lucembursku je to, co se týče legislativy, podobné. V posledních 10 až 15 letech jsou neustále přijímány nové zákony, které způsobují, že celý systém je stále složitější, a to především s vazbou na evropská nařízení a směrnice, které musí být implementovány do lucemburské legislativy. Proto je složité se v zákonech orientovat. S tím souvisí i problém Kasačního soudu, neboť jsme zde zjednodušeně řečeno odborníci na všechno a na nic. Během své kariéry jsem se setkal s řadou oblastí práva - od trestního práva, přes civilní nebo pracovní právo - ale nesetkal jsem se například s právem sociálního zabezpečení, kterému se však nyní na Kasačním soudě musíme také věnovat, protože spadá do naší jurisdikce. Pokud bych měl rozhodovat případ týkající se práva sociálního zabezpečení, bylo by to pro mě velmi složité, neboť bych musel, stejně jako začínající soudce, nejprve tuto problematiku pečlivě nastudovat. Rozhodujeme však v pětičlenných senátech, kde se radíme, přičemž jiní mí kolegové se už s právem sociálního zabezpečení setkali. Nutnost postihnout širokou škálu oblastí práva je však v Lucembursku skutečným problémem. Projevuje se tak lucemburské specifikum. To, že jsme velmi malá země a nemůžeme mít experty jen na určité oblasti, ale musíme být všeobecnými právníky. S obdobnými problémy

Jean-Claude Wiwinius v rámci mezinárodní konference „Nejvyšší soudy v měnící se době“ předstoupil také před novináře

se potýká také Ústavní soud, který rovněž rozhoduje v pětičlenných senátech. Z devíti soudců pocházejí dva soudci ze správního soudu. Pokud tedy napadne případ ze správního soudnictví, je zaručeno, že vždy je jedním ze soudců odborník na správní soudnictví, zároveň to však znamená, že má mezi ostatními soudci velmi silné postavení. Opět je to odraz toho, že jsme opravdu malá země.

Kolik případů ročně Váš Kasační soud v průměru rozhoduje?

Kasační soud rozhoduje v pětičlenném senátu a náš nápad činí přibližně 200 věcí ročně. Na každého soudce tak dopadá celý nápad, což není zanedbatelné.

Mezi specifika Lucemburska zajisté také patří to, že Lucemburk je sídlem soudního dvora Evropské unie. Má tato geografická blízkost konkrétní dopad na soudnictví ve Vaší zemi? Například při jednání o předběžných otázkách?

Zahraniční kolegové se mne na to také často ptají. Musím říci, že náš vztah se Soudním dvorem je skutečně osobnějšího charakteru. Zním například velmi dobře i českého soudce Jiřího Malenovského, neboť se často vídáme na různých setkáních. Všeobecně jsou naše vztahy se Soudním dvorem dobré a blízkost soudu má dopad především na způsob vzájemné komunikace. Pokud se setkáme s nějakým problémem, který by mohl vést k položení předběžné otázky, zvedneme zpravidla telefon a zavoláme našemu kolegovi na Soudním dvoře, který je našim

bývalým ministrem spravedlnosti. Všichni jej velmi dobře známe a jsme v blízkém kontaktu. Navíc každý rok pořádáme společné setkání Nejvyššího soudu a Soudního dvora. Co se týče konkrétních předběžných otázek, v poslední době jsme přednesli dvě – jednu z oblasti obchodního práva a druhou k problému otevřených dat. Od našich vztahů se poté odvozuje také implementace a akceptace rozhodnutí Soudního dvora, protože i naše vláda a politici se prezentují velkou otevřeností vůči právu Evropské unie. A jsou to i soudci, kteří, i přes velké množství právní regulace, jsou nakloněni evropské integraci a evropskému právu. Co se týče frekvence vznášených předběžných otázek Soudnímu dvoru, Ústavní soud doposud předložil předběžnou otázku jedenkrát. Týkala se správního soudnictví. Pokud budeme hovořit o Kasačním soudu, za necelé čtyři roky, kdy u něj působím, jsme položili jednu předběžnou otázku, což je třeba posuzovat v kontextu celkového nápadu 200 věcí ročně. Lze tedy říci, že jsme vůči Soudnímu dvoru velmi otevření a máme zájem pokládat předběžné otázky v případech, kdy je to vhodné.

Je všeobecně známo, že položení předběžné otázky Soudnímu dvoru EU dané soudní řízení zpravidla podstatně prodlouží. Jak jsou na tom lucemburské soudy s délkou soudních řízení obecně?

Při pokládání předběžné otázky samozřejmě máme na zřeteli délku řízení. A máte pravdu, předběžná otázka řízení protahuje. Pokud se ale jedná o vyjasnění dané problematiky z pohledu

evropského práva, je nezbytné otázku položit bez ohledu na zájem stran rychle rozhodnout. I přestože víme, že v případě položení předběžné otázky se spor protáhne nejméně o dva roky.

Průměrná délka řízení se na našem odvolacím soudě pohybuje kolem jednoho roku až roku a půl, Kasační soud v trestních věcech rozhoduje přibližně do 6 až 9 měsíců, v civilních věcech přibližně jeden rok. Ústavní soud je poměrně rychlý, neboť pro jeho rozhodování existují také zákonné lhůty, zpravidla je případ rozhodnut ve 4 až 5 měsících. Samozřejmě, pokud některá ze stran úmyslně usiluje o prodloužení řízení, zpravidla se jí to daří.

Na konferenci v Brně jste přednášel na téma „Nezávislost soudce v Lucembursku – vnější a vnitřní aspekty“. Z Vašeho vystoupení bylo zřejmé, že soudcovská nezávislost je v Lucembursku častým tématem, zejména s ohledem na záměr zřídit Nejvyšší radu soudnictví.

O zřízení Soudní rady se v Lucembursku jedná již řadu let. Jak jsem však pochopil, na rozdíl od České republiky je v Lucembursku situace odlišná, neboť otázku samosprávy soudnictví si v posledních pěti letech vytyčil jako jednu ze svých priorit přímo náš ministr spravedlnosti. Naopak někteří soudci se zřízení Soudní rady obávají. Já osobně, i náš nejvyšší státní zástupce, však zřízení rady podporujeme, neboť se domníváme, že se bude jednat o skutečně nezávislý orgán, který bude zvyšovat nezávislost soudů, a to především v otázce výběru a nominace soudců, která by měla probíhat radou, složenou z většiny tvořené soudci. Pro fungování a nezávislost soudní rady je však důležité, aby v ní soudci měli většinové zastoupení. Není-li tomu tak, je pochopitelné, že v některých zemích nejsou soudci tomuto řešení nakloněni. V případě lucemburského návrhu zákona by členové vlády neměli mít žádný vliv na proces jmenování soudců a na otázky týkající se kariéry soudců. Možná jsem však přílišným optimistou.

V jaké fázi se nyní příprava zákona o Soudní radě v Lucembursku nachází?

V současné době je připraven finální návrh zákona, který nyní prochází připomínkovým řízením, kde se věnujeme kritickým otázkám. Některým kolegům například vadí, že dva členové rady by měli být voleni zástupci parlamentu jako zástupci občanské společnosti. Spatřují v tom hrozbu politického vlivu. Zákon však obsahuje záruky, které by měly zabránit, aby členem rady byl politik. Konkrétně jsem například navrhl pravidlo, že se členem rady nesmí stát osoba, která byla v posledních pěti letech členem parlamentu. To by mělo dostatečně ochránit Soudní radu před politickými zájmy. Co se týče předpokládaného složení, měla by rada mít šest soudců – tři předsedy (tedy mě, jako předsedu Nejvyššího soudu, předsedu Nejvyššího správního soudu

a nejvyššího státního zástupce), další tři členové budou voleni na společném shromáždění všech soudců, což by mohlo zajistit, že budou členy rady také mladší soudci. Dále se předpokládá, že bude členem předseda nebo bývalý předseda advokátní komory, a pak zůstávají dvě místa pro zástupce občanské společnosti. Jeden z nich by měl být univerzitním profesorem v oboru právo, neboť již deset let máme v Lucembursku také univerzitu. Společně s podmínkou státního občanství však aktuálně na obsazení této funkce existují jen dva kandidáti.

Nepřináší velikost právnické komunity v Lucembursku hrozbu, že nový zákon může být designován tak, aby byly do Soudní rady zvoleny konkrétní osoby?

Návrh zákona je připravován již deset let, přičemž tato idea byla v zákoně přítomna už od počátku – pravděpodobně se předpokládalo, že bude více osob, které budou splňovat tuto podmínku. Nyní ale nastala situace, kdy jsou na právnické fakultě profesory jen dva Lucemburčané a zbytek tvoří zahraniční profesori. Posledním členem rady bude skutečný člen občanské společnosti. Zákon předpokládá, že to bude osoba, která se zajímá o otázky spravedlnosti a justice – zde zákon ponechává prostor velmi otevřený.

A jaké by měly být hlavní funkce Soudní rady?

Úkolem rady bude především výběr, kariérní postup a vzdělávání soudců – a to nejen u budoucích soudců, ale i během soudcovské kariéry, zejména se zaměřením na otázky etiky. Rada se bude zabývat také disciplinárními a kárnými otázkami. Rozhodování o kárných proviněních však nadále zůstane v pravomoci soudů. Dále se rada bude věnovat otázkám vystupování justice a komunikace s veřejností.

Kdy tedy očekáváte přijetí zákona o Soudní radě?

Osobně doufám, že během mého mandátu předsedy, to jsou necelé tři roky, bude zákon přijat. Pokud setrvá v úřadu stávající ministr spravedlnosti, věřím, že je přijetí zákona velmi pravděpodobné. Existuje navíc možnost, že budu zvolen také předsedou Soudní rady, což by byl další klobouk na mé hlavě. Vše však závisí na rychlosti jejího vzniku, neboť v 68 letech budu odcházet do penze a nemělo by význam být předsedou kratší období než rok nebo rok a půl.

Připomínáte-li pomyslné „klobouky na hlavě“, je třeba připomenout, že jste od ledna předsedou Sítě předsedů nejvyšších soudů Evropské unie. Jaké jsou vize Vašeho předsednictví a co od své funkce očekáváte?

Dlouhodobě je nejdůležitější otázkou v rámci Sítě nejvyšších soudů problematika nezávislosti soudnictví, v posledních letech zejména v souvislosti se situací v Polsku. Naše polská kolegyně se ocitla

ve svízelné situaci, kdy byla změnou legislativy ze dne na den poslána do penze. V Maďarsku se pak situace ubírá obdobným směrem a navíc jsem byl velmi překvapen, když jsem nedávno obdržel dopis bulharského kolegy, který popisuje problémy justice v Bulharsku podobně.

Domníváte se, že Sít předsedů nejvyšších soudů může přispět k zlepšení situace?

Řešení situace v Polsku je velmi složité a nedokážu předpovědět, jak bude vyřešena. Od svého estonského předchůdce v čele Síť vím, že o situaci v Polsku opakovaně jednal s Fransem Timmermansem, místopředsedou Evropské komise. Naše Sít také vydala dvě stanoviska, stejně jako Soudní dvůr Evropské unie vydal rozhodnutí, v němž uložil polské vládě nezasahovat do nezávislosti soudů. Je ale těžké odhadnout, jak se bude situace vyvíjet a jak se noví i původní soudci vypořádají s otázkou výkonu svých úřadů. Dalším problémem je rozšiřování problémů do jiných států. Sít předsedů samozřejmě nemá žádnou formální pravomoc, neboť funguje ne dobrovolným principu, můžeme tak pouze vyjádřit solidaritu s polskými kolegy a vyvíjet tlak. Je však otázkou, zda jej bude Polsko nějak reflektovat, což platí také o stanovisku Soudního dvora Evropské unie. V případě Lucemburska mohu říct, že Soudní dvůr respektujeme, ale jestli to bude činit i Polsko, nevím.

V Brně jste se rovněž zúčastnil tiskové konference, kde se mimo jiné hovořilo o vztahu soudů a médií. Jaký je Váš postoj k poskytování informací o rozhodovací činnosti soudů veřejnosti?

Zkušenost z tiskové konference pro mě byla zajímavá. Naše komunikace s tiskem je velmi mladá, neboť před pěti lety Kasační soud ještě neměl ani tiskové oddělení. Komunikace s médií je v Lucembursku založena zejména na osobní komunikaci soudců s novináři, kteří se již navzájem znají. Dříve jsme neměli žádný institucionalizovaný způsob komunikace a soudci poskytovali informace a rozhovory individuálně. Nyní však usilujeme o otevření justice veřejnosti, což byl jeden z cílů, které jsem si stanovil pro své předsednictví. Naše tiskové oddělení funguje tři roky a není nijak velké – jsou zde dvě osoby, což je odpovídající velikosti naší země. Myslím si, že nyní se věc ubírá správným směrem. Komunikujeme s televizními a rozhlasovými stanicemi, snažím se vystupovat v médiích a vím, že o totéž usiluje i naše nejvyšší státní zástupkyně, která je také v úřadu poměrně krátce. Také média si již povšimla naší snahy se co nejvíce otevírat veřejnosti a oceňují to. Z obou stran je spolupráce velmi korektní a nemohu říci, že bych doposud měl nějakou špatnou zkušenost.

Také soudy v České republice usilují o co nejširší otevření se veřejnosti. Nyní však tyto snahy poněkud brzdí nové nařízení

Evropské komise známé pod zkratkou GDPR. Vnímáte situaci podobně?

Ano, anonymizace rozhodnutí byla také jedním z témat, o kterých jsme diskutovali se soudci Soudního dvora Evropské unie, neboť na jedné straně usilujeme o co nejširší publikování rozhodnutí a informací, na druhou stranu však vystupují požadavky na anonymizaci, jejichž výsledkem je řada rozhodnutí X proti Y. Například všechna rozhodnutí Soudního dvora z 60. a 70. let jsou známa pod jmény stran, což podporuje jejich známost a významně usnadňuje odkazování. Nyní pod dopady GDPR máme dojem, že činíme krok zpět. Zatím jsme však nenašli praktické řešení situace a ideální řešení myslím neexistuje.

V jakém rozsahu jsou publikována soudní rozhodnutí v Lucembursku?

V Lucemburku jsou publikována pouze rozhodnutí Nejvyššího soudu, Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu. Dále jsou publikována vybraná rozhodnutí nižších soudů v soukromých sbírkách rozhodnutí.

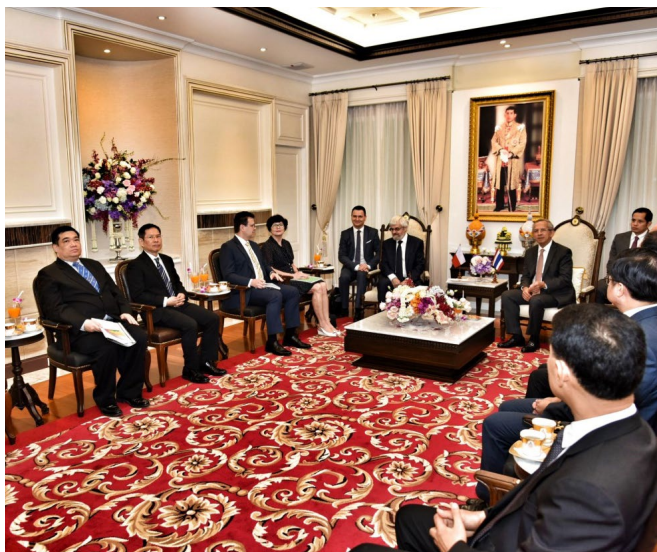
Na začátku jsem se Vás ptala na uspořádání vrcholných soudů v Lucembursku. Na závěr by možná bylo zajímavé doplnit hierarchii a představit tak úplný soudní systém Lucemburska.

Na nejnižší úrovni se Lucemburské soudnictví dělí na dva okresy, z nichž jeden má 90 soudců a druhý na severu 10 soudců. To je to poměrně zvláštní a rozporná situace, je to však dáno historickými důvody, pro které chceme rozdělení zachovávat i nadále. Vedle soudů první instance působí pro menší případy smírčí soudce, který se zabývá případy nepřevyšujícími peněžité plnění ve výši 10 000 euro. Odvolání proti smírčímu soudu směřují k okresnímu soudu, odvolání proti rozhodnutí okresního soudu pak k odvolacímu soudu. Dále je dána možnost kasace.

Tím, že v Lucembursku existuje pouze jeden odvolací soud, nemáme prakticky problém se sjednocováním rozhodovací praxe. V rámci odvolacího soudu máme 11 senátů, 2 pracovníprávní, 3 trestní, 1 sociálního zabezpečení a další senáty se zabývají občanskoprávními a obchodními spory. Sjednocování tedy probíhá poměrně snadno, neboť jsme všichni v jedné budově a můžeme komunikovat mezi sebou.

Děkuji Vám za rozhovor

Martina Baráková

NÁVŠTEVA THAJSKÉHO KRÁLOVSTVÍ

Předseda Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., navštívil v doprovodu předsedkyně senátu trestního kolegia JUDr. Milady Šámalové a ředitele své kanceláře Mgr. Aleše Pavla ve dnech 30. ledna až 3. února 2019 Nejvyšší soud Thajského království a také další tamní soudní instituce. Snaha prohlubovat bilaterální vztahy je vedena skutečností, že mnoho Thajců zůstává trvale usazeno v České republice a vstupuje do občanskoprávních a obchodních vztahů s českými firmami a občany, ojediněle je potřeba spolupracovat i na úrovni orgánů činných v trestním řízení. Odhaduje se, že v současnosti má trvalý nebo přechodný pobyt na území České republiky necelá tisícovka Thajců. V roce 1995 to přitom bylo jen 17 osob, v roce 2000 dvojnásobek, přesně 35 osob, v roce 2005 už 215 osob a přesný údaj z roku 2010 hovořil o legálním pobytu 676 Thajců v ČR. V Thajsku se podobně nachází i významná česká komunita, která přijíždí do země nejen za účelem cestování či rekreace. S další globalizací světa se dá předpokládat, že vzájemné vztahy budou ještě intenzivnější.

Thajská delegace při jednání s místopředsedou Nejvyššího soudu ČR Romanem Fialou 21. května 2018 v Brně

Vedle oficiálního přijetí předsedou Nejvyššího soudu Thajského království Cheepem Jullamonem a setkání s místopředsedou Slaikatem Wattanapanou v nové budově Nejvyššího soudu Thajska, jednal předseda Nejvyššího soudu Pavel Šámal také s velvyslancem České republiky v Thajském království Markem Libřickým. Ten jej informoval o české komunitě v Thajsku a potvrdil sílící trend, díky němuž je tato exotická země stále oblíbenější pro turisty z Česka. Mimo jiné proto, že je v poslední době i dostupnější vzhledem k hustější síti leteckých linek, které do této destinace míří.

Společná fotografie české delegace a vedení Nejvyššího soudu Thajského království; zcela vlevo velvyslanec ČR Marek Libřický

Předseda Nejvyššího soudu Pavel Šámal se rovněž sešel také s generálním tajemníkem Úřadu pro soudnictví Sarawutem Benjakulem, s generálním tajemníkem Institutu pro soudní vzdělávání Bovonsakem Tavipatanou a s dalšími představiteli soudů a soudními funkcionáři. V provincii Phuket česká delegace jednala se soudci specializovaného soudu pro mládež a rodinu. Mimochodem, problematika trestních řízení vedených proti nezletilým a mladistvým, je přímo odbornou specializací předsedkyně senátu trestního kolegia Milady Šámalové.

Thajská strana se podrobně zajímala také o mezinárodní justiční spolupráci v rámci Evropské unie, o vztah národních soudů a Soudního dvora EU, vymahatelnost rozhodnutí ESLP a činnost zástupců jednotlivých zemí u evropských soudů. Thajsko totiž paralelně usiluje o budování užší spolupráce na podobných principech v panasijském regionu.

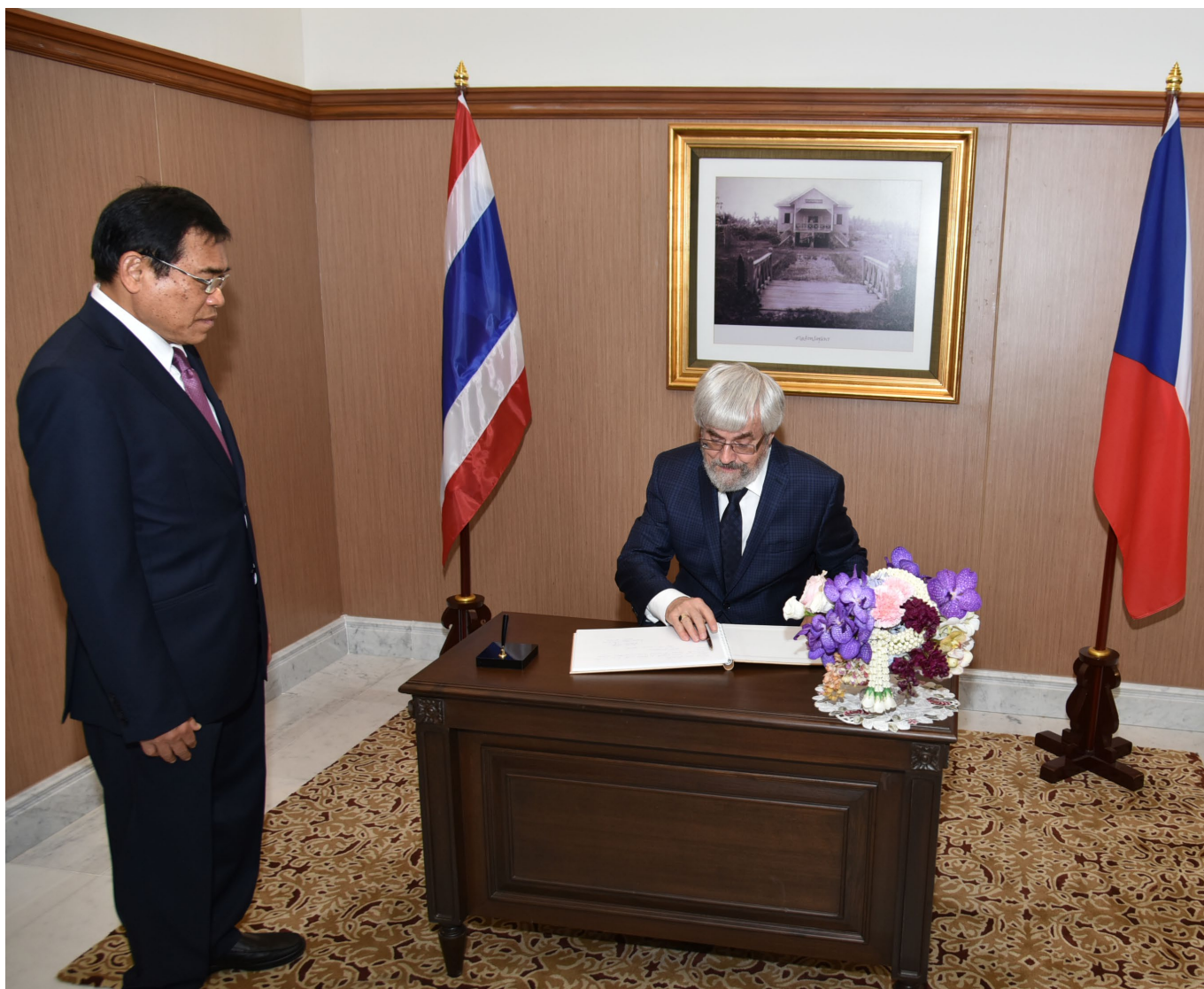

Thajsko má kontinentální právní systém, ale jsou v něm začleněny i některé prvky angloamerického systému. Thajské právo má zároveň svůj původ i ve starověkém hinduistickém Manu Kodexu, který je upraven tak, aby odpovídal místním obyčejům. V 19. století byl rozvíjen siamský právní systém podle vzoru francouzského civilního systému, a proto je postaven na psaných zákonech, včetně velkých kodexů, které připomínají ty z evropských jurisdikcí kontinentálního právního systému.

Primární prameny tvoří ústava (jako nejvyšší právo), legislativa (kodexy a zákony), dekrety a obyčeje. Soudní rozhodnutí nejsou obecně závazná, ale v praxi mají rozhodnutí Nejvyššího soudu jistou míru precedenční hodnoty a jsou často používána jako sekundární pramen práva. Prvky angloamerického systému práva jsou zřetelné zejména v argumentační autoritě rozhodnutí Nejvyššího soudu pro soudy nižšího stupně.

V Thajsku se nachází čtyři druhy soudů: Ústavní soud, soudy obecného soudnictví v čele s Nejvyšším soudem, správní soudy a vojenské soudy. Soudní instituce v Thajsku mají svůj nezávislý sekretariát – Úřad pro soudnictví.

Ústavní soud má osm členů jmenovaných králem na devět let. Je složen ze tří soudců Nejvyššího soudu, dvou soudců Nejvyššího správního soudu, další dva členové jsou uznávanými experty v oblasti práva a dva jsou experty z oblasti sociálních věd. Členové Ústavního soudu si z vlastních řad volí předsedu. Rozhodnutí thajského Ústavního soudu jsou nanejvýš respektována. V nedávné době kupříkladu rozhodl o tom, že ze strany poslední předsedkyně vlády Jinglak Šinavatrové došlo ke zneužití moci, za což musela odstoupit ze své funkce.

Zápis předsedy Nejvyššího soudu Pavla Šámala do pamětní knihy Nejvyššího soudu Thajského království; vlevo přihlíží místopředseda Nejvyššího soudu Thajska Slaikate Wattanapan

Obecné soudnictví je tvořeno soudy prvního stupně, odvolacími soudy a Nejvyšším soudem. Soudy prvního stupně jsou následně rozděleny na obecné soudy, rodinné soudy a soudy pro mladistvé a nakonec i specializované soudy. Rozhodují ve věcech civilních a trestních. Systém odvolacích soudů je tvořen Odvolacím soudem a dalšími devíti regionálními odvolacími soudy. Nejvyšší soud rozhoduje zejména o opravných prostředcích proti rozhodnutím odvolacích soudů a specializovaných soudů prvního stupně. Podle ústavy z roku 2017 je u Nejvyššího soudu zřízeno i trestní kolegium pro osoby v politických funkcích, které rozhoduje v prvním stupni o případech zneužití funkce nebo korupce veřejných funkcionářů. Předseda Nejvyššího soudu je zároveň nejvyšší autoritou obecného soudnictví.

Úřad pro soudnictví (z oficiálního anglického překladu Office of the Judiciary) představuje nezávislý sekretariát, v jehož čele stojí generální tajemník odpovědný přímo předsedovi Nejvyššího soudu. Jeho jmenování musí být schváleno Soudní komisí. Do kompetence Úřadu pro soudnictví spadají administrativa soudů, justiční a technické záležitosti. Tento úřad má samostatný personální aparát, rozpočet, a vykonává další činnosti dané zákonem. Má rozvětvenou organizační strukturu, v rámci které byla vytvořena například Oddělení pro alternativní řešení sporů, Oddělení pro justiční a právní záležitosti nebo Institut pro justiční vzdělávání.

Předseda Nejvyššího soudu Thajského království Cheep Jullamon přebírá na památku od předsedy Pavla Šámala reprezentativní publikaci o historii i současnosti Nejvyššího soudu ČR

Úřad pro soudnictví se v rámci správy soudnictví člení na tři samostatné komise – Justiční komisi, Justiční administrativní komisi a Komisi pro justiční služby. Justiční komise, v jejímž čele stojí předseda Nejvyššího soudu a která je tvořena dalšími členy z řad soudců, se zabývá jmenováním, překládáním, povyšováním soudců a také řeší disciplinární řízení vedené proti nim. Komise pro justiční služby vykonává tyto pravomoci ve vztahu k dalším justičním profesím. Justiční administrativní komise, v jejímž čele je též předseda Nejvyššího soudu, odpovídá zejména za schvalování rozpočtového plánu a řízení rozpočtu, vydává také nařízení a instrukce týkající se administrativních a kancelářských prací Úřadu pro soudnictví.

I do budoucna obě strany předpokládají častější spolupráci. Thajští soudci mají velký zájem podrobněji poznat soudní systém v České republice, organizaci soudů, mechanismy vedoucí k jmenování nových soudců apod. Z toho důvodu mj. velmi usilují o to, aby se jim otevřela cesta k absolvování stáží u Justiční akademie ČR v Kroměříži. I tomu se bude snažit Nejvyšší soud České republiky pomoci.

Aleš Pavel, Petr Tomíček

NOVÍ SOUDCI NEJVYŠŠÍHO SOUDU

AKTUALITA

Informovali jsme Vás o tom už v posledním loňském čísle AEQUIATAS, Nejvyšší soud prochází generační obměnou. S přelomem roku zanikla funkce soudce hned osmi dlouholetým soudcům Nejvyššího soudu, čtyřem z kolegia trestního, čtyřem z kolegia občanskoprávního a obchodního. Hned k 1. lednu 2019 bylo proto nově k Nejvyššímu soudu přiděleno 5 soudců, které Vám níže představujeme. Aktuálně tedy rozhoduje u Nejvyššího soudu 66 trvale přidělených soudců a spolu s nimi i 15 soudců stážistů, což je číslo, které se průběžně mění. Se dvěma soudkyněmi Vás v tomto aktuálním vydání AEQUIATAS seznámíme dokonce podrobněji, a to formou rozhovoru. K 1. dubnu 2019 se stal soudcem trestního kolegia JUDr. Tomáš Durdík, kterého představíme v dalším čísle AEQUIATAS. Předpokládá se, že brzy by mohli řady soudců trestního kolegia Nejvyššího soudu posílit také JUDr. Radek Doležel, státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, a JUDr. Petr Škvain, Ph.D., státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze, které by měl na návrh ministra spravedlnosti Jana Kněžínska v blízké době jmenovat prezident republiky Miloš Zeman.

JUDr. Pavel Horňák (1968)

- soudce občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu
- soudcem od roku 2005
- soudcem Nejvyššího soudu od 1. 1. 2019

Vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Od roku 2003 působil jako justiční čekatel Městského soudu v Praze, roku 2005 byl jmenován předsedou senátu Obvodního soudu pro Prahu 2 na úseku civilním. Od roku 2008 soudce Městského soudu v Praze na správním úseku, od roku 2010 člen odvolacího senátu na civilním úseku.

JUDr. Helena Myšková (1962)

- soudkyně občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu
- soudkyní od roku 1994
- soudkyní Nejvyššího soudu od 1. 1. 2019

Vystudovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Od roku 1994 působila jako soudkyně u Okresního soudu v Přerově. Roku 2002 byla přidělena k Vrchnímu soudu v Olomouci, kde od roku 2010 vykonávala funkci předsedkyně senátu a od roku 2014 také funkci předsedkyně evidenčního senátu.

JUDr. Aleš Zezula (1965)

- soudce občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu
- soudcem od roku 1992
- soudcem Nejvyššího soudu od 1. 1. 2019

Vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Od roku 1991 byl justičním čekatelem u Okresního soudu v Písku, kde od roku 1992 vykonával funkci soudce na úseku trestním i občanskoprávním, později vyřizoval agendy občanskoprávní a výkonu rozhodnutí. Roku 1999 byl přeložen k Okresnímu soudu v Táboře na úsek civilní. V roce 2003 přidělen ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích, kde od roku 2004 působil jako soudce a později jako předseda senátu na úseku civilním.

ROZHOVOR MARTA ONDRUŠOVÁ

„Je chybou snažit se rozhodnutí ve věci, která je skutkově a právně náročná, odkládat.“

JUDr. Marta Ondrušová

KRÁTKÉ SEZNÁMENÍ

- Soudkyně byla jmenována v roce 1992
- Soudkyně Nejvyššího soudu je od 1. ledna 2019
- Vystudovala Právnickou fakultu Univerzity Masarykovy univerzity v Brně
- Od roku 1992 působila jako soudkyně u Okresního soudu ve Znojmě, v roce 1994 vykonávala funkci soudkyně u Městského soudu v Brně
- Od roku 1995 byla soudkyně Krajského soudu v Brně, kde vykonávala funkci předsedkyně evidenčního senátu

Paní doktorko, k Nejvyššímu soudu v Brně jste přišla z brněnského krajského soudu. Nemusela jste tedy na rozdíl od mnoha svých kolegů řešit stěhování anebo doslova „kočovný život“, který je údělem mnoha z nich, když cestují do Brna za prací z různých koutů republiky. Pocházíte přímo z Brna?

Nejsem brněnskou rodačkou. Pocházím ze severní Moravy, konkrétně z Ostravice, z okresu Frýdek-Místek. Jedná se o krásnou podhorskou vesnici v Beskydech mezi Lysou horou a horou Smrk. Nad vesnicí je přehrada Šance. Do Brna jsem přišla po gymnáziu studovat právnickou fakultu. Město jsem si hned oblíbila a chtěla jsem zde po fakultě zůstat, což se mi původně nepodařilo, protože jsem chtěla pracovat na soudě. Vrátila jsem se proto po fakultě

v roce 1989 zpět domů a nastoupila tam jako justiční čekatelka u Okresního soudu ve Frýdku-Místku. V průběhu čekatelské praxe jsem se vdala. Manžel pochází ze Znojma. V roce 1991 se mi podařilo získat místo justiční čekatelky u Krajského soudu v Brně, čekatelskou praxi jsem přitom vykonávala u Okresního soudu ve Znojmě. Tam jsem také začala působit jako soudkyně a po roce a půl jsem nastoupila na stáž ke Krajskému soudu v Brně, kde jsem byla rok. Poté jsem rok a půl působila jako soudkyně Městského soudu v Brně. Od poloviny roku 1995 jsem pracovala znovu u Krajského soudu v Brně, už jako soudkyně tohoto soudu, a to až do okamžiku svého nástupu na stáž a posléze jmenování k Nejvyššímu soudu v Brně.

Musím říci, že velmi ráda vzpomínám na svoji justiční praxi u Okresního soudu ve Frýdku-Místku, kde jsem začínala. Měla jsem štěstí na skvělé školitele, zejména školitelku pro trestní úsek a výborný pracovní kolektiv. Justiční praxi jsem vykonávala v době, kdy z justice odešla řada soudců do advokacie, a proto jsem jako justiční čekatelka vykonávala řadu úkonů, které obvykle dělají soudci. Bylo to takové „hrození do vody“, což bylo na jedné straně dosti tvrdé, ale na straně druhé mě to naučilo samostatnosti při rozhodování a řešení krizových situací. Naučila jsem se i nést za své rozhodování odpovědnost.

I na svůj pracovní pobyt ve Znojmě vzpomínám ráda. Během svého relativně krátkého působení jako soudkyně u tohoto soudu jsem si tam našla na soudě přátele, se kterými se pravidelně s manželem stýkáme dodneška a jezdíme společně i na dovolenou,

přestože jsme se odstěhovali do Brna. Proto jezdím do Znojma pravidelně. Samozřejmě také proto, že manžel tam má rodinu. Co se samotného města Znojma týče, je stále hezčí, zejména historické jádro. Je vidět, že místní se snaží své město zkrášlovat, opravovat a také propagovat.

Čím jste chtěla původně být? Kdy Vás napadlo, že se chcete stát soudkyní?

Do konce druhého ročníku gymnázia jsem uvažovala o studiu matematiky či fyziky v kombinaci s chemií nebo biologií. A to buď na přírodovědecké fakultě anebo pedagogické fakultě. K mému rozhodnutí studovat „práva“ paradoxně přispěl určitým způsobem náhodný rozhovor s jednou dobrou známou mých rodičů. Ta hovořila o svém příteli, který vystudoval právnickou fakultu při zaměstnání a začal pracovat jako prokurátor u Okresní prokuratury v Olomouci. Rozhovor s ní mě natolik zaujal, že jsem si o možnosti studia na právnické fakultě zjistila více a rozhodla jsem se začátkem třetího ročníku na gymnáziu, že se zkusím na „práva“ přihlásit. Své rozhodnutí jsem už nezměnila, takže jsem podala přihlášku na právnickou fakultu tehdejší Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně. A nikdy jsem tohoto rozhodnutí nelitovala.

V době, kdy jsem nastoupila na vysokou školu, jsem neměla úplně přesnou představu o tom, co bych chtěla dělat po jejím dostudování. Byla jsem si však jistá, že nechci pracovat jako podnikový právník. Ke konci studia jsem dokonce již věděla, že bych po fakultě chtěla pracovat jako soudkyně, a to jako trestní soudkyně. Což se mi splnilo. Nakonec o tom, že jsem byla ochotna tomuto snu mnohé obětovat, svědčí i skutečnost, že jsem se, protože se mi v době těsně po skončení studia nepodařilo místo justiční čekatelky v Jihomoravském kraji získat, vrátila po škole zpět na sever Moravy. Tam jsem jako justiční čekatelka mohla nastoupit u Okresního soudu ve Frýdku-Místku.

S civilním právem jste se v soudní praxi setkala?

Do styku s civilním právem jsem přišla samozřejmě v rámci výkonu praxe justiční čekatelky, kdy jsem vyřizovala řadu dožádání pro civilní soudy, prováděla jsem výslechy svědků či účastníků řízení. Navíc, v době mého nástupu k soudu, ještě na soudech fungovala jednou za 14 dní právní poradna pro pracující. Návrhy měli po konzultacích s nimi sepisovat soudci, ovšem v praxi tam často posílali právě justiční čekatele. Právě toto provádění různých úkonů v rámci justiční praxe související s civilním právem mě utvrdilo v tom, že bych chtěla dělat právo trestní. Připadalo mi – a připadá – přesné, logické a určité. Mám i pocit, že může, zejména obětem trestné činnosti, přinést jisté, i když samozřejmě ne vždy, zadostiučinění.

Vždy se na tomto místě soudců ptám na první věc rozhodovanou v soudcovském taláru...

Myslím si, že žádný soudce nezapomene na svoji první rozhodovanou věc. V mém případě se jednalo o obžalobu, která byla podána pro skutek, ve kterém bylo spatřováno spáchání trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 3 trestního zákona č. 140/1961 Sb., platného do 31. 12. 1997. Skutkově věc spočívala v tom, že obviněný, který přijel opilý v pátek večer do Znojma, usnul na vlakovém nádraží, přičemž procházející hlídka Policie ČR ho probudila a obviněný policistům hrubě nadával. Pamatuji si, že obviněný skutek doznával a nakonec věc skončila tím, že mu byl uložen podmíněný trest odnětí svobody. Obviněný se vzdal ihned na místě práva odvolání, stejně jako státní zástupce. Nejednalo se samozřejmě o žádnou skutkově a právně složitou věc, ale pro mě byla důležitá, protože to bylo moje první rozhodnutí jako soudkyně ve věci samé a poprvé jsem si vyzkoušela, jaké to je vystupovat v jednacím síni v pozici soudkyně.

Na jaké další svoje rozhodnutí nikdy nezapomenete?

Pokud bych měla vybrat rozhodnutí, na které nikdy nezapomenu, tak se jedná o rozhodnutí, které jsem rozhodovala u Krajského soudu v Brně v rámci odvolacího řízení asi před 8 lety. Jednalo se o případ pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, 2 trestního zákoníku, kdy skutkově věc spočívala v tom, že pachatelka byla drogově závislá a žila na okraji společnosti a zároveň byla matkou poškozené a tuto poskytla hlavnímu pachateli k spáchání trestného činu. Poškozená byla předškolního věku a naštěstí se jí podařilo pachateli utéct, takže k dokonání trestného činu ze strany hlavního pachatele nedošlo. Věc byla náročnější i na objasnění z toho pohledu, že komunikace s poškozenou byla právě z důvodu jejího věku obtížnější. Pro mě bylo zcela nepochopitelné a hrozné právě jednání matky, která zcela selhala ve své nejdůležitější roli, a to roli rodiče. Byla to přesně ta kauza, na kterou nikdy nezapomenu a do dneška občas přemýšlím, jaký byl další osud poškozené, která, jak vyplývalo ze spisu v době, kdy žila s matkou, měla velmi těžký život a byly na ní kladeny nároky zcela neodpovídající jejímu věku.

Kdo Vás nejvíce naučil „soudcovskému řemeslu“?

Pro moji přípravu na výkon soudkyně byla rozhodující justiční praxe, jejíž převážnou část jsem vykonávala u Okresního soudu ve Frýdku-Místku. Zde jsem potkala skvělou školitelku pro oblast trestního práva. Jednalo se o JUDr. Jiřinu Jalůvkovou, která působila na trestním úseku, a jejíž specializací byli mladiství. Měla jsem štěstí, že jsme si rozuměly i lidsky. Mohla jsem se jí na vše zeptat bez toho, abych měla pocit, že budu vypadat hloupě. Naučila jsem se od ní také řadu věcí, které se přímo

netýkaly rozhodovací praxe, vztahovaly se k organizaci práce, přípravě na hlavní líčení. Naučila mě ale také, jak zvládat krizové situace, ke kterým občas v jednací síni logicky dochází. Od ní také vím, že největší chybou soudce je, pokud do jednací síně přichází nepřipraven, nemá řádně nastudovaný spis a promyšleno, na co se bude ptát nejen obviněného, ale i svědků a znalců. Stejně tak jsem se od ní naučila, že je chybou snažit se věc, která je skutkově a právně náročná tzv. odkládat, ale že naopak se člověk má snažit takovou věc, co nejdříve nastudovat, promyslet si další postup a nařídit. Takový postup se mi vždy v mojí rozhodovací praxi osvědčil. Jsem přesvědčena, že právě to, co jsem se v té době naučila, ovlivnilo můj způsob práce jako soudkyně zcela zásadním způsobem. Tento výkon justiční praxe mě utvrdil v tom, že chci být trestní soudkyní, a že to zvládnou.

Vaším manželem je známý advokát Radek Ondruš. Znamená to, že si ani doma od trestního práva neodpočinete?

Je pravdou, že můj muž je advokát. Je přirozené, že doma se někdy o trestním právu bavíme, ale nejen o něm. Manžel v kauzách z oblasti trestního práva vystupuje spíše výjimečně, jeho specializací je právo správní. Pokud hovoříme o trestních kauzách, tak samozřejmě nikdy nehovoříme o konkrétních věcech, které někdo z nás dělá. Jsou to případy, o kterých se píše v novinách či mluví v televizi. Občas je rozebíráme v obecné rovině, máme takovou „domácí teoretickou diskuzi“ nad určitým právním problémem. Takové diskuze jsou někdy nejen velmi zajímavé, ale i bouřlivé. Je přece zcela normální, že na některé věci má jiný pohled soudce a jiný advokát.

Takové diskuze člověka obvykle obohatí, protože ho jednak donutí vzít v úvahu argumenty toho druhého a nutí ho svůj názor argumentačně obhájit. Tím nás nepochybně posouvají dále. Ještě zajímavější jsou ovšem naše diskuze týkající se určitých institutů, které jsou totožné či podobné v trestním právu a správním právu, protože byť jsou tyto instituty podobné, tak přístup k nim je někdy značně odlišný. Je velmi zajímavé tyto odlišnosti s manželem doma probírat. (úsměv)

Samozřejmě máme s manželem i jiné společné zájmy. Stejně tak, jako máme mnohé zájmy zcela odlišné, což je přirozené. Rádi cestujeme po České republice a poznáváme nová místa. I přesto, že jsme určitým způsobem limitováni časově. V praxi naše výlety vypadají tak, že já zpravidla dopředu naplánuji, kam pojedeme, vyberu hotel, a manžel pak plánuje program na místě samém. Účastníme se také rádi různých kulturních akcí, a to buď sami, nebo s přáteli. Troufám si tvrdit, že jsme osobně poznali a navštívili většinu zajímavých míst na jižní Moravě. Sama mám nejraději Pálavu, kam se opakovaně při svých výletech vracíme. Také oba rádi čteme, byť každý jiný druh literatury. Milujeme psy a kočky,

takže jsme hrdí majitelé jedné trošku přerostlé šeltie a třech koček.

Co ráda čtete?

Jako trestní soudce mám ráda dobré detektivní romány, zejména detektivní série. Čtu především – v současné době velmi oblíbené – severské autory, ale nejen ty. Mám ráda například Jo Nesba a královnu severských autorů detektivních románů Camillu Läckberg. Z dalších autorů vyhledávám detektivní romány Petera Maye nebo Volkera Kutschera. Z těch, kteří jsou České republice blíže, je to slovenský autor Dominik Dán. Kromě detektivních románů mám ráda literaturu fantasy a scifi. To bych jmenovala knihy J.R.R. Tolkiena, S. Eriksona a George R. R. Martina.

Nyní právě čtu knihu Goldstein od Volkera Kutschera, což je detektivní román, který se odehrává v období 30. let v Německu. Jedná se o pokračování detektivní série, kdy první román se jmenuje Mokrý ryba. Ten se v současné době vysílá v České televizi pod názvem Babylon Berlín.

Moje nejoblíbenější kniha je Pán prstenů od J.R.R. Tolkiena. Vždy si ji jednou za čas znovu přečtu a vždy objevím něco nového, co jsem při předchozím čtení přehlídla.

Čtu každý den. Jsem prostě „knihomol“. Relaxuji tím, že čtu. Vždycky jsem velmi ráda četla a to už od školních let. Skutečně si nejvíce odpočinu tím, že si někde v klidu sednu, dám si kávu a čtu. Snažím se využít každou volnou chvíli ke čtení. Proto jsem si pořídila elektronickou knihu, přestože řada milovníků knih tvrdí, že ten, kdo má rád knihy, tak čte knihy v papírové podobě. Já sama jsem zpočátku také měla k elektronickým knihám velmi skeptický vztah. Měla jsem za to, že kniha je kniha. Navíc nejsem úplně technický typ. Ale nakonec jsem si přála elektronickou knihu k Vánocům, protože nosit klasickou knihu v kabelce bylo nepraktické. Brzy jsem si na elektronickou knihu bez problémů zvykla a zjistila, že přečtu mnohem více, když mám elektronickou knihu neustále při sobě a ke čtení mohu v podstatě využít každou volnou chvíli. A tak si čtu například i v čekárně u lékaře, na zastávce městské hromadné dopravy.

Považujete trvalé přeložení k Nejvyššímu soudu za vrchol své kariéry? Uvažovala jste v době, kdy jste začínala soudit, že by to byl právě Váš profesní cíl?

Myslím si, že většina soudců trvalé přeložení k Nejvyššímu soudu považuje za vrchol své soudcovské kariéry. Já samozřejmě také, a jsem si vědoma, že je to určité ocenění mojí předchozí práce. Měla jsem ale i trochu štěstí, na rozdíl od řady svých kolegů jsem nemusela, jak jste už v úvodu řekl, volit mezi rodinou a kariérou, když žiju v Brně. V době, kdy jsem začínala soudit, jsem určitě neuvažovala o tom, že bych se mohla někdy stát soudkyní Nejvyššího soudu. Mým cílem v té době bylo, aby má práce byla kvalitní a abych udělala co nejméně chyb. A z těch, co bych snad nevědomky udělala, abych se poučila. Snad se mi to podařilo, o čemž by nakonec mělo svědčit i mé jmenování soudkyní Nejvyššího soudu.

Co je podle Vás na soudcovském povolání podle vás nejkrásnější a co naopak s sebou přináší negativního?

Nevím, zda bych mluvila o tom, co je na soudcovské práci nejkrásnější, spíš bych mluvila o tom, co je nejdůležitější. Jedná se o možnost přinést osobám, které se řízení účastní, pocit spravedlnosti. Mám tím na mysli zejména oběti trestné činnosti, které mají často pocit, že jejich osud je všem lhostejný a že nikoho nezajímá. Často mívají dojem, že jsou pro orgány činné v trestním řízení jen určitým obtěžujícím prvkem, a to i pro soudy. S tím souvisí schopnost soudce k obětem trestné činnosti přistupovat přiměřeně citlivě. I když práce s oběti trestné činnosti v jednacím síni není vždy jednoduchá. Občas mají snahu soudy líčit i věci, které s předmětným skutkem nesouvisí, někdy je s nimi problematická komunikace.

V případě obviněných pak musí mít soudce schopnost k nim přistupovat nezaujatě a skutečně spravedlivě. Bez ohledu

na to, z čeho jsou obviněni a jaká je jejich trestní minulost. S tím souvisí nutnost důsledně respektovat zásadu in dubio pro reo.

Soudcovská profese samozřejmě přináší určitá negativa, kterými je nedostatek času, ale především to, že pro soudce nekončí práce s koncem pracovní doby, často o některých věcech přemýšlí a zvažuje je, někdy se nad nimi určitým způsobem trápí ve svém volném čase, v době kdy by měl odpočívat a věnovat se rodině. Jedná se o určitou daň soudcovské profese, kterou ovšem většina soudců akceptuje a je s ní smířena.

Vzhledem k tomu, že soudíte trestní věci, neměla jste nikdy strach z možné pomsty odsouzených?

Nechci, aby to znělo nějak sebevědomě, ale nikdy jsem strach z možné pomsty odsouzených neměla. Musím říci, že jsem měla štěstí a nestalo se mi, že by mi nějaký obviněný v jednacím síni přímo vyhrožoval, přestože se párkrát stalo, že obviněný vyjadřoval určitým způsobem nespokojenost s rozhodnutím ve věci. Takové situace jsou sice nepříjemné, ale zvladatelné. Obecně jsem si byla vždy vědoma, že si musím určitým způsobem na některé věci dávat více pozor, být více opatrná, například na poskytování informací o svém soukromí.

Jak moc jsou soudci Nejvyššího soudu zatíženi, kolik je Vám aktuálně přiděleno věcí?

Nápad je podle mého názoru dosti vysoký, a to zejména v oblasti dovolání. Řekla bych, že se blíží horní hranici zvladatelnosti. Některá dovolání, zejména týkající se ekonomické kriminality, jsou obsáhlá, a pokud se chceme s námitkami řádně vypořádat i z pohledu požadavků Ústavního soudu, které jsou kladeny na úroveň soudních rozhodnutí, tak je zatížení soudců Nejvyššího soudu výrazné, přestože soudci Nejvyššího soudu mají k dispozici asistenty.

V současné době mám nevyřízeno asi 12 věcí, z tohoto 9 dovolání, 2 stížnosti pro porušení zákona a jeden návrh na přezkum příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 314l odst. 1 trestního řádu.

Jakou velkou cítíte spoluodpovědnost v souvislosti s tím, že se máte spolupodílet na sjednocování judikatury v celé zemi?

Jsem si vědoma, že judikatura Nejvyššího soudu podstatným způsobem ovlivňuje rozhodovací praxi soudů nižších stupňů, a to zejména z pohledu sjednocení rozhodovací činnosti. Protože jsem i jako soudkyně Krajského soudu v Brně byla zvyklá čerpat z judikatury Nejvyššího soudu, jsem si vědoma významu této judikatury. Proto se snažím vždy svá rozhodnutí řádně odůvodnit tak, aby byla jasná a srozumitelná, abych své právní úvahy řádně objasnila.

Myslíte si, že i soudce musí mít talent pro svoji práci?

Domnívám se, že soudce musí mít určitý talent pro svoji práci. Jedná se o určitý analytický způsob uvažování, schopnost promyslet si, jaké důkazy je třeba v rámci dokazování provést a z jakých důvodů. Na to navazuje schopnost důkazy hodnotit v jejich vzájemných souvislostech a především schopnost své rozhodnutí řádně a náležitě odůvodnit. Pokud totiž soudce nedokáže své rozhodnutí řádně odůvodnit, tak jeho rozhodnutí postrádá smysl, neboť ten, komu je určeno – ale i veřejnost – nerozumí tomu, proč tak rozhodl. Zním ze své rozhodovací praxe soudkyně krajského soudu některé kolegy okresních soudů, kteří v jednacích síních své rozhodnutí umí dobře odůvodnit, ale bohužel nedokážou následně své úvahy rozvést v písemném vyhotovení, takže nadřízený soud, ale i osoby, kterým se rozhodnutí doručují, nemají možnost bez jistých pochybností zjistit, z jakých důvodů soudce rozhodl tak, jak rozhodl, a rozhodnutí je tedy nepřezkoumatelné.

O tom, že soudce musí mít určitý talent, nakonec svědčí i skutečnost, že každý vynikající obhájce či státní zástupce nemůže být automaticky výborným soudcem a naopak. A to právě proto, že způsob uvažování jednotlivých profesí je rozdílný.

Co říkáte tomu, že se v poslední době píše stále obsáhlejší odůvodnění rozhodnutí?

Je pravdou, že v současné době existují určité tendence psát rozhodnutí stále obsáhlejší a delší. Přestože musím kriticky připustit, že já sama píšu spíše delší rozhodnutí, tak nejsem velkým zastáncem toho, aby rozhodnutí byla stále rozsáhlejší. Považuji za zcela nadbytečné otrocké opisování spisu, včetně výpovědi obviněného, svědků a znalců a popisu listinných důkazů. Podle mého názoru je třeba v rozhodnutí citovat jen podstatné skutečnosti vyplývající z výpovědi zúčastněných osob. Důraz je nutné klást na vlastní úvahy soudce, týkající se hodnocení důkazů a právních úvah. Nemělo by se stávat, že rozhodnutí obsáhle popisuje jednotlivé provedené důkazy na řadě stránek a vlastní hodnotící úvahu představuje jeden velmi krátký nic neříkající odstavec. Rozhodnutí by ani nemělo být zapleveleno rozsáhlými citacemi zákonných ustanovení, judikátů, apod., k čemuž často svádí Ctrl C, Ctrl V.

Pokud se týká citace judikatury, tak je především třeba uvést, že by měla být citována jen judikatura, která se k věci bezprostředně vztahuje. Považuji za zbytečné citovat všechny v úvahu připadající judikáty, postačí citovat jen ty nejdůležitější. Navíc je podle mého názoru z hlediska citace judikatury nutno klást jiné nároky na rozhodnutí soudu prvního stupně, než na rozhodnutí soudů vyšších stupňů. Nemělo by být zapomínáno na to, že v řízení před soudy prvního stupně obviněný, poškozený, popř. zúčastněná

osoba, nemají často obhájce či nejsou zastoupeni osobou práva znalou, takže rozhodnutí by mělo být srozumitelné především právě pro ně.

Pokud se týká otázky vypořádání se s návrhy obhajoby, ale i například státního zástupce, tak samozřejmě je nutné i z pohledu judikatury Ústavního soudu a samotného Nejvyššího soudu, řádně odůvodnit, proč některým důkazním návrhům nebylo vyhověno. Považuji ovšem za zbytečné, pokud tak již učinily soudy nižších stupňů srozumitelným způsobem, znovu odůvodňovat, proč návrhům nebylo vyhověno, nýbrž mám za to, že postačí na jejich rozhodnutí odkázat.

Co říkáte atmosféře u Nejvyššího soudu?

Považuji atmosféru u Nejvyššího soudu za přátelskou, když jsem nastoupila na stáž, tak mi kolegové byli ochotni pomoci, stejně tak i ostatní pracovníci soudu. Měla jsem i štěstí v tom, že většinu kolegů jsem znala z přednášek či školení. S některými jsem se seznámila ještě v době, kdy pracovali u Krajského soudu v Brně, takže jsem nenastupovala na pracoviště, kde bych nikoho neznala.

Děkuji Vám za rozhovor

Petr Tomíček

ROZHOVOR HANA TICHÁ

„Líbí se mi, že mi nikdo nemůže nařídit, jak mám rozhodnout – ty mantinely jsou dány mými znalostmi, praxí, odpovědností, snahou, poctivostí“

JUDr. Hana Tichá

KRÁTKÉ SEZNÁMENÍ

- Soudkyně je od roku 1985
- Soudkyně Nejvyššího soudu, občanskoprávního a obchodního kolegia, je od 1. ledna 2019
- Vystudovala Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze
- Od roku 1980 působila jako justiční čekatel u Krajského soudu v Praze, od roku 1985 vykonávala funkci soudkyně Okresního soudu pro Prahu-západ na úseku občanskoprávním
- V roce 1993 byla přeložena ke Krajskému soudu v Praze, kde od roku 1995 působila jako předsedkyně senátu na úseku občanskoprávním

Jaká byla Vaše cesta k soudcovskému taláru, vážená paní doktorko?

Na střední škole jsme měli povinnou praxi u různých státních orgánů a já jsem byla přidělena na Okresní soud Praha-východ. Tam mě dostala na starost čekatelka, která se mi velmi věnovala, se vším mě seznamovala, vysvětlovala způsob i význam rozhodování, nechávala mě dělat jednoduché úkony. A mně se to moc líbilo a bavilo mě to. I po praxi jsem na soud docházela a snažila se s jeho chodem co nejvíce seznámit. V té době, v 17 letech, jsem se rozhodla, že bych se chtěla stát soudkyní. Proto jsem šla studovat práva. Tou čekatelkou byla JUDr. Olga Puškinová,

dnes už kolegyně, předsedkyně senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu.

Nenavazujete tedy na rodinnou tradici, neměla jste vzor v rodině? Co z Vás „chtěli mít rodiče“?

Z hlediska profese jsem vzory v rodině neměla, rodiče byli úředníci. A co ze mě chtěli mít? Asi slušného a spokojeného člověka. Vážím si toho, že nechali zcela na mě, abych si své povolání vybrala sama.

Přišla jste kromě studia do styku také s trestním právem?

Přišla. Když jsem nastoupila ke Krajskému soudu v Praze jako čekatelka a zjistilo se, že píši na stroji rychle všemi deseti, spočívala moje čekatelská praxe v prvních měsících v tom, že jsem zapisovala při trestních jednáních JUDr. Pavla Kučery, později dlouholetého místopředsedy Nejvyššího soudu. Byla to dobrá škola, hlavně pokud jde o vedení soudního jednání. Když jsem ale později přišla do styku s občanským právem, připadalo mi zajímavější, různorodější a měla jsem to štěstí, že jsem se mu mohla věnovat celý profesní život.

V počátcích své kariéry jste vyřizovala také opatrovnickou agendu a agendu exekuční.

Soudit jsem začínala na Okresním soudě Praha-západ, kde nebyla specializace, kromě exekuční. Takže jsem od počátku vyřizovala různorodou agendu, a později k tomu právě ta specializovaná agenda exekuční přibyla. Musím se ale přiznat, že jsem tzv. „Péčka“ neměla nikdy moc ráda. Ve srovnání se sporným

řízením mi opatrovnícká agenda připadala méně zajímavá, a přitom citově vyčerpávající. Bylo mi líto některých dětí i některých rodičů a podivovala jsem se nad tím, jak si dokážou lidi navzájem ublížit. Pro moje manželství to ale bylo přínosné – říkala jsem si kolikrát, že takhle bych nechtěla skončit, a to se pak člověk doma víc snaží. (úsměv) Exekuce na mě tak nějak vyšly, tak jsem se je tehdy naučila. Ale s přechodem na odvolací soud jsem se pak už této agendě příliš nevěnovala.

Není Vám líto, že Vaše současná specializace je už jiná?

Naopak, jsem ráda. Sama jsem si tuto specializaci v roce 2012 vybrala, když jsme byli naši předsedkyní soudu vyzváni k tomu, abychom se, pokud chceme, specializovali. Zhruba v té době nabyl platnosti nový občanský zákoník a já jsem usoudila, že v celé jeho šíři se s ním do smrti nemůžu seznámit, dobře se jej naučit. Chci-li svoji práci vykonávat pořádně, musím si vybrat nějakou jeho část. Náhrada škody mě vždycky bavila, a navíc mi připadalo, že je podstatná část dosavadní judikatury použitelná, tak jsem přesvědčila senát, že se této specializaci budeme věnovat. Přineslo to s sebou dost práce, protože „škody“ byly většinou tzv. „veřejky“, kterých jsme díky tomu ve srovnání s ostatními senáty měli hodně. Rozhodně jsem ale nelitovala a nelituji.

Náhrada škody (újmy), jak složitá je to specializace? Tady asi více, než kde jinde, je hned „na očích“, když se okres od okresu přiznají v typově shodných případech podstatně rozdílné částky – sjednocovací role Nejvyššího soudu je zde určitě nanejvýš důležitá. Na druhou stranu, každý jedinec vnímá újmu jemu způsobenou rozdílně, subjektivně. Jste zastánkyní jasně určených částek v tabulkách anebo individualita (subjektivní vnímání újmy) každého poškozeného musí hrát podstatnější roli?

Problematika odškodnění je mnohem širší, než jen výše přiznané újmy, která je, jak říkáte „na očích“. Pokud jde o výši odškodnění, tabulky jsou podle mě minulostí a je to dobře. Je třeba hledat způsob stanovení výše újmy, který by zohledňoval skutkový stav v daném případě, jeho specifika a současně se výrazně nelišil od většiny typově srovnatelných případů rozhodovaných různými soudy. Takovou cestu, dle mého, nabízí v současné době při odškodnění ztížení společenského uplatnění Metodika Nejvyššího soudu, která, je-li správně použita, zohledňuje obě hlediska. Líbí se mi na ní především to, že oproti již neplatné vyhlášce, která „oceňovala“ konkrétní zranění, je jejím smyslem stanovit míru obtíže způsobené zraněním, tedy skutečně to ztížení. To, v čem se v životě poškozeného trvalé následky projevují. Neříkám, že nemá žádné mouchy, ale je to podle mě, dokud nebude rozsáhlejší judikatura odškodnění podle nového občanského zákoníku, dobrá cesta, jak dosáhnout výše uvedeného cíle.

Na jaké svoje rozhodnutí nezapomenete třeba proto, že jste se ocitla v zájmu médií?

Žádnou více medializovanou věc jsem nesoudila, aspoň si nevzpomínám. Jistě, že jsem rozhodovala, spolu se senátem, hodně zajímavých věcí, ale žila jsem jimi v době, kdy jsem je řešila, a po rozhodnutí vzpomínky na ně zakryly zase nové případy. Některé složitější případy jsem si sama pro sebe pojmenovávala – např. princezny (restituce), hlavou do sněhu, pěstí na kapotě, bahno... Z posledních let si vzpomínám na spor, kde šlo o náhradu škody za zranění způsobené protihráčem při fotbale, při tzv. skluzu. Fotbal nehrají ani nesleduji, a tak jsem v té době obtěžovala své, pro fotbal zapálené, kamarády, aby mi vysvětlili pravidla i zvyklosti hry, termíny. A aby mi ten skluz předvedli. Ochotně spolupracovali, včetně simulace skluzu. (úsměv) Mě to konečně pomohlo porozumět skutku a za pomoci selského rozumu rozhodnout. Dovolání proti tomuto rozhodnutí bylo neúspěšné.

Kdo Vás nejvíce naučil „řemeslu“? Máte profesní vzory?

Čekatelům se na Krajském soudě v Praze věnoval JUDr. Jan Šembera, který u mnoha z nás zakotvil základní principy – poctivě se věnovat řešení sporů, s respektem k účastníkům i advokátům, se znalostí procesu a s úvahami o spravedlnosti. To byl ale jen začátek. Celý život se učím od kolegů. Od počátku jsem se zajímala o to, jak kdo soudí, a to nejen při jednání, ale vůbec jak přistupuje k problémům, jak je řeší. Co se mi líbilo, jsem se snažila naučit. Když se mi něco nelíbilo, tak jsem se toho snažila vyvarovat. Kolegů z vyšších soudů, k nimž jsem vzhlížela, bylo a je víc. Je pro mě ctí, že nyní s některými z nich mohu spolupracovat. Ale mrzí mě, že jsem neměla možnost déle spolupracovat a učit se od JUDr. Marty Škárové, které si velmi vážím a obdivuji ji.

Co je na soudcovském povolání podle Vás nejkrásnější a co naopak?

Nejvíce se mi líbí, že je to samostatná a tvůrčí práce. Že mi nikdo nemůže nařídít, jak mám rozhodnout. Že mantinely jsou dány mými znalostmi, praxí, odpovědností, snahou, poctivostí. Je hezké hledat řešení, které odpovídá právní úpravě, a přitom je v rámci možností spravedlivé. Negativní pak je, že je toho někdy trochu moc. Nevidím žádný rozdíl mezi dobrými soudci, ať již se věnují civilnímu, trestnímu nebo správnímu právu.

Považujete přidělení k Nejvyššímu soudu za vrchol své dosavadní kariéry? Uvažovala jste v době, když jste začínala soudit, že by právě toto mohl být Váš profesní cíl?

Pro mě „kariéra“ nebyla nikdy důležitá. Byla jsem ráda, že můžu dělat povolání soudce, a to mi stačilo. Moje cesta k souzení byla poměrně složitá. Na počátku 80. let nebyl zájem o další ženy v justici. Už jich tam prý bylo dost. Kádrově jsem to neměla nejlepší, a navíc jsem měla zájem působit v Praze. Tyto okolnosti způsobily, že moje čekatelská praxe trvala 5 let. Celou tu dobu jsem byla zvědavá – a bála se – jestli moje představa o povolání soudce bude odpovídat skutečnosti, jestli nebudu zklamaná. A zklamaná jsem nebyla, moje očekávání se splnila.

Byla jsem spokojená na okrese, vždy jsem se těšila na nový případ (příběh). Bavilo mě vytvářet spis, provádět důkazy, to jak se věc „líhla“, až dospěla do stádia zralého k rozhodnutí. Když jsem na počátku 90. let dostala nabídku postupu na odvolací soud, zajímalo mě, jak se práce bude lišit. Zpočátku mi trochu chybělo rozsáhlejší dokazování, ale zanedlouho jsem si zvykla. Když jsem se stala předsedkyní senátu, byla jsem spokojená, že jsem mohla vést senát způsobem, který jsem považovala za správný. Tedy, udržovat v něm radostnou, kamarádkou a „dělnou“ atmosféru. Nabídka stáže na Nejvyšším soudě byla pro mě překvapivá, potěšila mě a vzbudila mou zvědavost. Brala jsem to jako vratnou stáž. Myslela jsem si, že mi bude chybět souzení v jednací síni a dokazování, ale také, že jsem příliš velký praktik na to, aby moje místo bylo právě u dovolacího soudu. Velmi mě pak překvapilo, že mi „jednačka“ nechybí a pronikání do tajů rozhodování a dovolání mě baví. Je to pro mě výzva. Ano, přidělení k Nejvyššímu soudu je vrcholem mého profesního působení, o němž jsem nepředpokládala, že jej dosáhnu. Teď jen, abych se svých povinností zhostila se ctí.

Přišla jste k Nejvyššímu soudu z Krajského soudu v Praze. Předpokládám, vzhledem k Vaší předchozí kariéře, že žijete v Praze od malička.

Jsem Pražanka křtěná Vltavou v Bráníku. I moji rodiče a prarodiče byli z Prahy. Mám ji ráda. Celý život v ní bydlím, tedy spíš pracuji a přespávám, protože téměř všechny víkendy a dovolené trávíme na chalupě v Českosaském Švýcarsku.

Jak složité je z Prahy, nebo dokonce až ze severních Čech, cestovat za prací každý týden do Brna? Vy jste si tento „kočovný život“ již odzkoušela v rámci dřívější stáže... neodradilo Vás, že se tím nadobro „převrátí“ život Vaší rodiny?

Zatím mi cestování nevadí, při cestě do Brna pracuji. Když se však z Brna vracím, tak spíš odpočívám. S manželem si na můj kočovný život zvykáme. Problémy nastanou, když je třeba něco zařídit ve dnech, kdy jsem v Brně. Manžel je ale docela samostatný.

(úsměv) Za ta léta se mnou projevila velkou toleranci mimo jiné i k mým pracovním povinnostem. Je to takový život na kolečkách. Právě proto, že o víkendech ještě pravidelně jezdíme na chalupu.

Kolik je Vám aktuálně nyní přiděleno věcí?

„Zdědila“ jsem 15 spisů po JUDr. Marty Škárové a dostala jsem celý lednový nápad, tedy 40 věcí. Některé věci jsem už vyřídila, další napadly v únoru. Takže na počátku března, kdy si povídáme, rozhoduji aktuálně 53 věcí. Jak je vidět, mám přehled, to je pozůstatek honění čísel, na který jsem byla zvyklá celý profesní život.

Teď se těším, že si popovídáme o tom, jak relaxujete. Často Vás vídáme při různých společenských akcích s fotoaparátem. Co nejraději fotíte? Cestujete ráda? Jaká je nejoblíbenější fotografie z cest?

Nevím, jestli je termín „relaxace“ v mém případě to správné slovo. Víkendy trávíme na chalupě v Doubici, kde máme na starosti, kromě asi 170 let staré chalupy, ještě na 7 tisíc metrů čtverečních pozemků. Koupili jsme je, aby si tam – proboha – někdo něco v blízkosti nás nepostavil. Takže celé léto bojujeme s trávou. Ale, hlavně tam máme velkou partu kamarádů. Společensky žijeme hlavně tam. Založili jsme spolek. Já, jako jedna z těch, co stojí v jeho čele, organizuji různé akce. Dalších, které organizují ostatní, se zúčastňuji. Ráda jezdím na kole, občas hraji tenis, v zimě trochu běžky. Když máme čas, chodíme na pěší výlety. Pobyt na chalupě se za těchto okolností odpočinkem – relaxací – nazvat nedá. Ale mám to tam ráda. Právě tam se cítím nejvíce doma. Kromě občasných dovolených u moře, které má rád manžel, jsem začala

ve 40 letech cestovat po horách, když jsem konečně pochopila, že můj muž Vojta se mnou do hor nikdy jezdit nebude. A tak jsem se přihlásila na zájezd – trek – okolo Annapuren, kam jsem odjela s úplně neznámými lidmi. Vyklubali se z nich báječní kamarádi, se kterými od té doby, čas od času, jedu do hor znovu. Byli jsme v Peru, Mexiku, Africe, Gruzii, Norsku, Indii, na Novém Zélandu. Ale mě nejvíc přirostl k srdci Nepál, kde jsem byla už pětkrát, naposledy loni v říjnu na nádherném treku okolo Manaslu. Líbí se mi putovat s kamarády, dívat se na majestátní hory, vnímat místní kulturu, ale i tak trochu si sáhnout na dno. Baví mě právě ta cesta, když se jde s báglem odněkud někam. To je čas, kdy duševně odpočívám, rovnám si myšlenky, pocity. Konečně mám čas „si v sobě uklidit“. Vojtovi jsem moc vděčná za jeho toleranci, že tyto moje cesty vydrží. A focení? Právě na těchto cestách fotím nejraději. Moje fotografování není žádný zázrak, ale občas se mi něco povede. Nejdou mi moc krajiny, spíše se mi podaří portréty nebo momentky.

Můžete prozradit o své rodině něco více?

Jsem 36 let vdaná za inženýra – biochemika, se sklonem k poučování. (úsměv) Máme spolu dva dospělé syny, kteří už bydlí samostatně. Od staršího syna mám dva vnuky ve věku 5 a 2 roky. Žije s rodinou 100 kilometrů od Prahy, kousek od Karlových Varů, takže úplně jiným směrem, než je naše chalupa nebo Brno. Nejsem moc hlídací babička. Mladší syn má zatím jen psa. Pracuje v divadle, takže díky němu se ke mně dostává i trochu té kultury.

Jaký je Váš vztah k Brnu? Kterou brněnskou památku máte nejraději?

V Brně se mi líbí. Je to vstřícné, vlídné a mladé město. Na rozdíl od uspěchané a turisty přeplněné Prahy tu mám pocit pohody a vnímám, že zde jsou si lidé schopni a ochotni na sebe navzájem udělat více času a setkávat se. Posedět spolu v útulných kavárničkách a hospůdkách. Mám ráda centrum města, ale na památky zatím pořádně nedošlo; spíš si tam jen tak chodím a nasávám atmosféru.

Poslední otázka pravidelně mívá k atmosféře u Nejvyššího soudu. Je něčím specifická?

Ano, je trochu jiná. Klidnější, méně uštvaná a uspěchaná. Velmi si cením vstřícného přístupu kolegů i pracovníků soudu, se kterým jsem se dosud setkala. A hlavně příjemné, kolegiální a pracovně-přátelské atmosféry senátu, do něhož jsem přišla, moc hezky mě přijali. Je mi tu dobře a moc si přeji, aby to vydrželo.

Děkuji Vám za rozhovor

Petr Tomíček

AEQUITAS

INTERNETOVÝ ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Březen 2019 na pokračující stavbě nové administrativní budovy přiléhající k současnému sídlu Nejvyššího soudu v Brně. Stavební firma Zlínstav, a. s. se už dostala do nejvyšších pater hrubé stavby. Zároveň se montují v nižších patrech okna, sádkokartonové příčky, pokračuje se v instalaci technologií, například vzduchotechniky. Konečnou podobu dostává kotelna anebo také nákladní výtah, kterým se budou dopravovat automobily na zhruba dvacítku parkovacích stání v podzemí. Předpokládaný termín stěhování části Nejvyššího soudu do nové přístavby je přelom léta a podzimu 2019.

Stavební práce pokračují paralelně i v hlavní budově Nejvyššího soudu, kde musí dělníci postupně probourávat na chodbách jednotlivých pater průchody do nového objektu.

ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU - 1/2019

Verze: elektronická, formát PDF

Redakce: Mgr. Petr Tomíček – vedoucí redaktor, Mgr. Aleš Pavel, Bc. Monika Němcová

Fotografie: Mia Gebauer, Jakub Stadler, Ing. Jiří Sláma, soukromý archiv JUDr. Hany Tiché, soukromý archiv JUDr. Marty Ondrušové, Mgr. Petr Tomíček, Mgr. Aleš Pavel, Archiv Nejvyššího soudu

Redakční rada:

prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D. – předseda, JUDr. Roman Fiala, JUDr. Jan Eliáš, Ph.D., JUDr. František Púry, Ph.D.

Grafické zpracování: Dominik Martin

Registrace: AEQUITAS ISSN 2570-572